

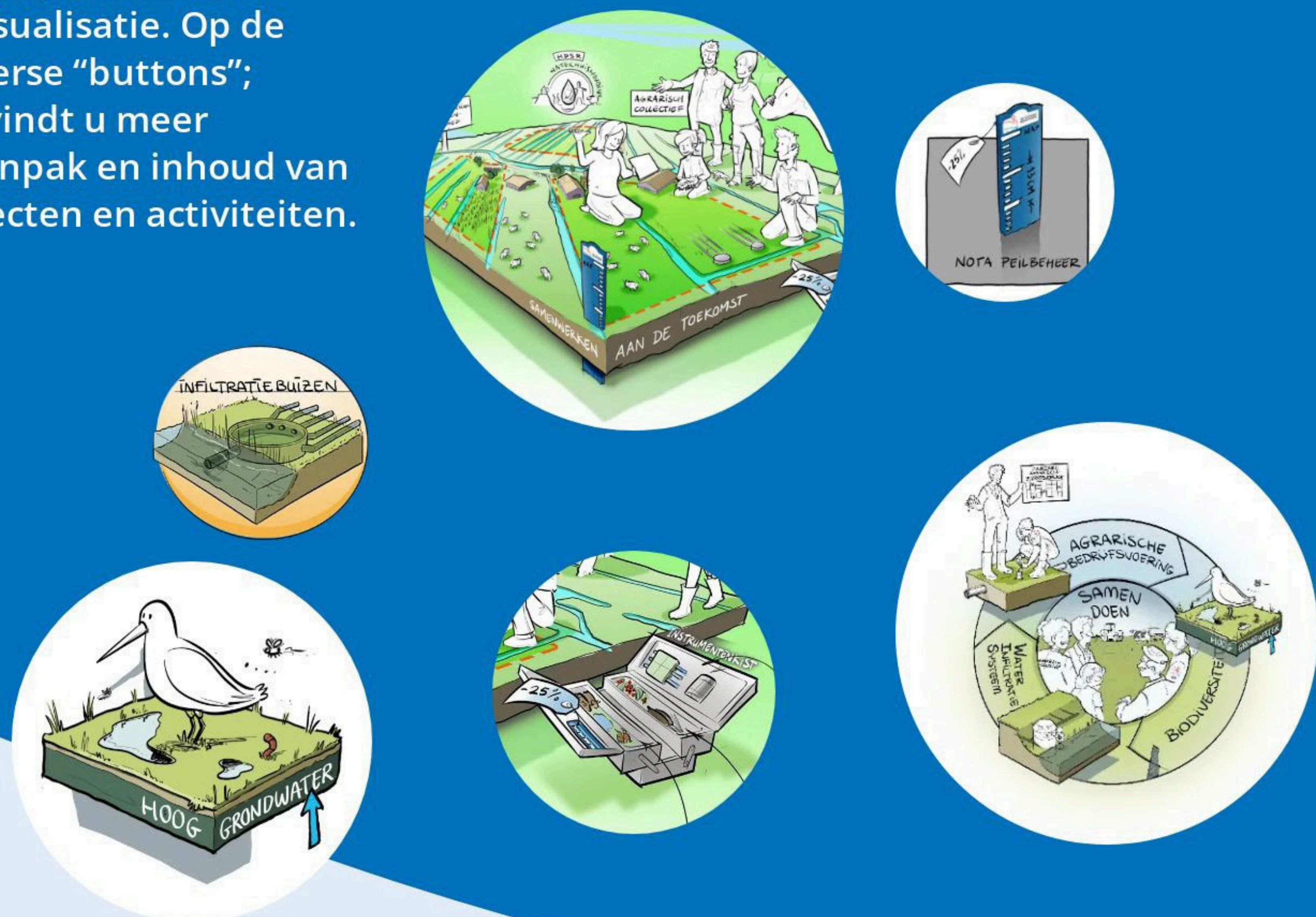
Bodemdaling Veenweide

verantwoording
programma 2017-2019

Samen leren door te doen

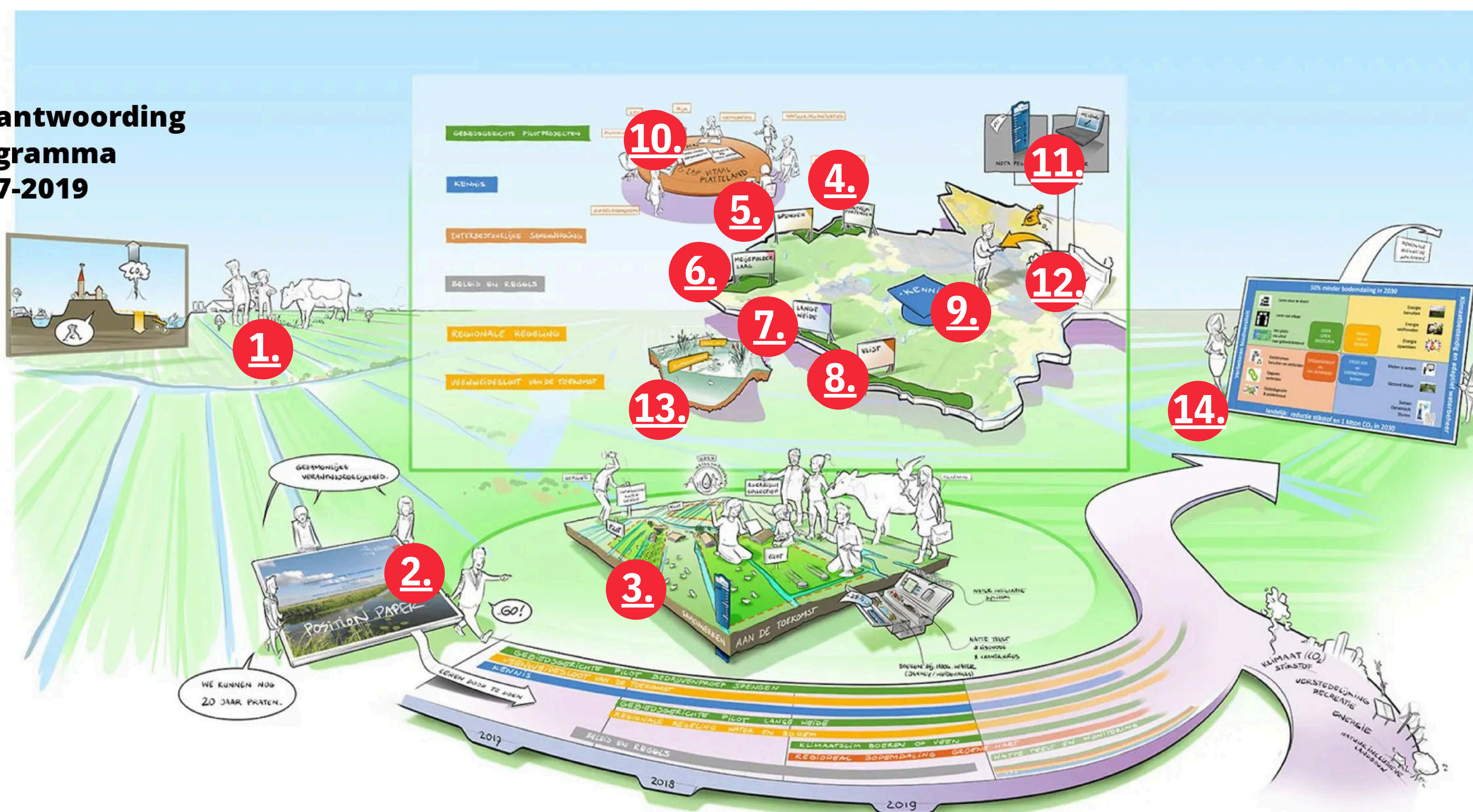
Voor u ligt de verantwoording van programma Bodemdaling Veenweide 2017-2019. De verschillende projecten en activiteiten van het programma zijn samengevat in één visualisatie. Op de visualisatie staan diverse "buttons"; achter deze buttons vindt u meer informatie over de aanpak en inhoud van de afzonderlijke projecten en activiteiten. Veel leesplezier!

Met ambitie maar zonder precies te weten over "hoe en wat" gingen we met partijen uit het gebied aan de slag; in vertrouwen en met een gezamenlijke stip aan de horizon. Terugkijkend op de activiteiten en projecten van het programma 2017-2019 zeg ik met trots dat er - dankzij de samenwerking met het gebied en met andere partijen - veel is bereikt! ...maar is dit voldoende om invulling te geven aan onze nieuwe ambitie uit de voorjaarsnota 2020: 50% reductie van bodemdaling in 2030? Dat zal zeker ook onderwerp zijn van het gesprek dat we in de komende tijd weer met elkaar gaan voeren.

Portefeuillehouder Bert de Groot

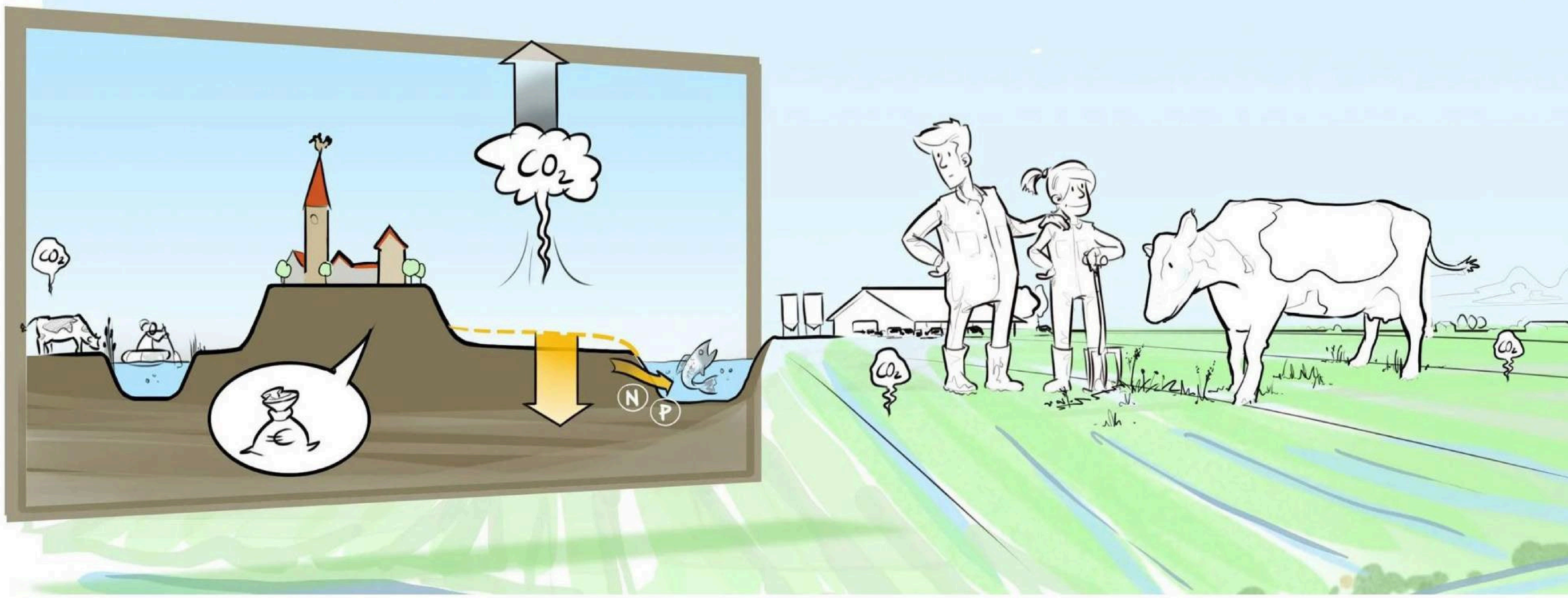
Verantwoording programma 2017-2019

1. Bodemdaling veenweide

wat is het?

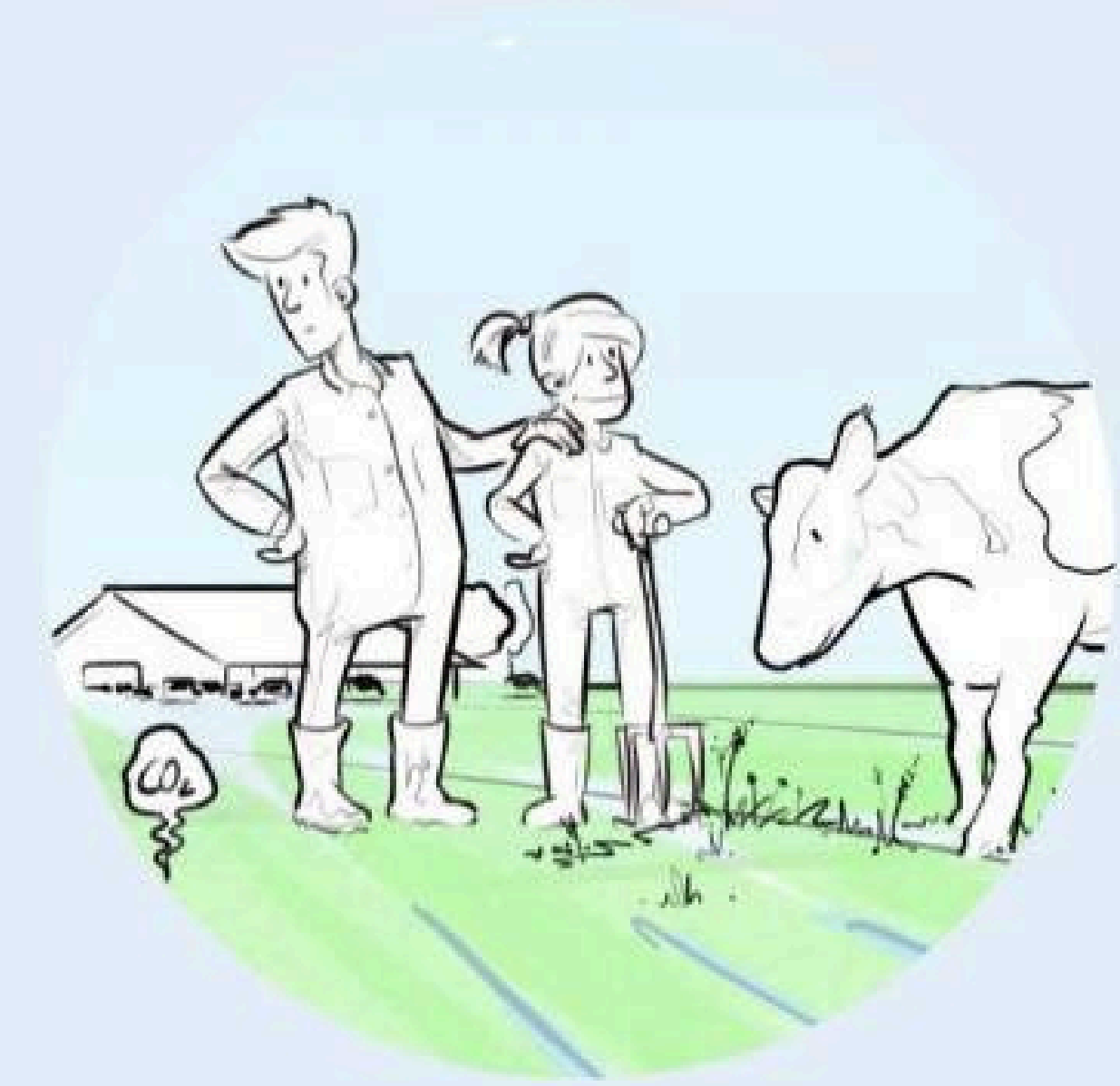

In onze veenweidegebieden daalt de bodem gemiddeld met 2 centimeter per 3 jaar. Het grondwaterpeil midden in de percelen (tussen de sloten) zakt in droge perioden diep weg. De veenbodem is dan net een spons die uitdroogt: er komt zuurstof bij, waardoor het veen verteert en de bodem daalt. Bij dit proces van veenoxidatie komen ook broeikasgassen vrij, zoals CO₂, lachgas (N₂O) en methaan (CH₄). De verwachting is dat het proces van veenbodemdaling wordt versterkt door klimaatverandering, met meer droge en warme perioden.

De gevolgen van veenbodemdaling

Toekomst perspectief ondernemers?

De huidige gebruikers willen graag blijven wonen en werken in het veenweidegebied Maar is dat mogelijk als de bodem steeds verder daalt? Kan de toekomstige generatie het bedrijf voortzetten in de huidige vorm?

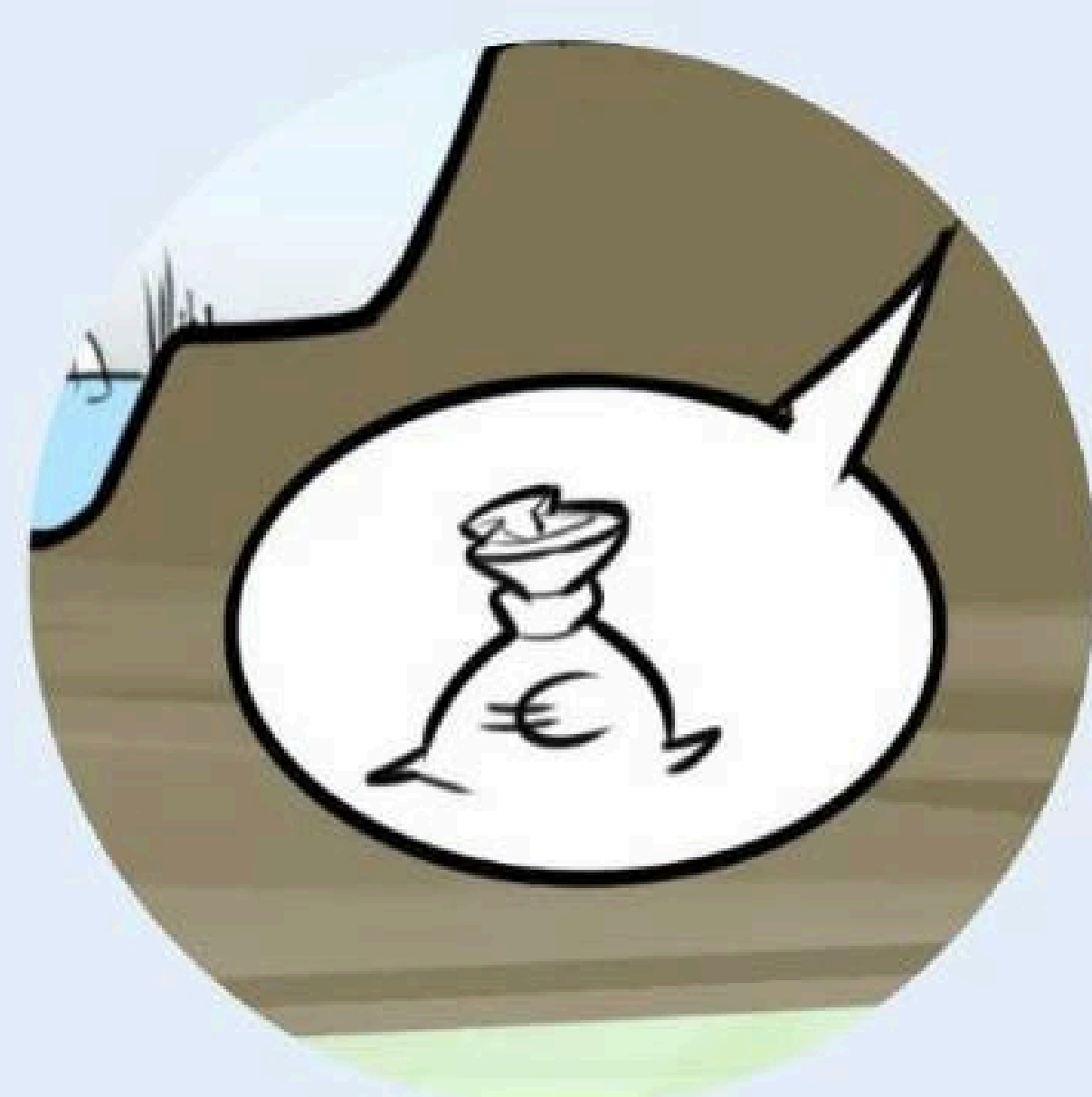

Uitstoot van broeikasgassen

Maatregelen die de veenbodemdaling vertragen leiden direct tot lagere CO₂ emissies. We kunnen per hectare een uitstoot van 22 ton CO₂ per jaar voorkomen met elke centimeter bodemdaling die we tegen gaan.

Waterkwaliteit

Door het afbreken van veen komen er nutriënten (N, P) vrij. Deze nutriënten spoelen uit en komen o.a. terecht in het watersysteem. Dit is een continu en langdurig proces. De verwachting is dat het aandeel van de nalevering van de veenbodem aanzienlijk is (voor stikstof circa 30% en voor fosfor circa 45%). Het effect van veenbodemdaling op de waterkwaliteit hangt sterk samen met de lokale bodemomstandigheden.

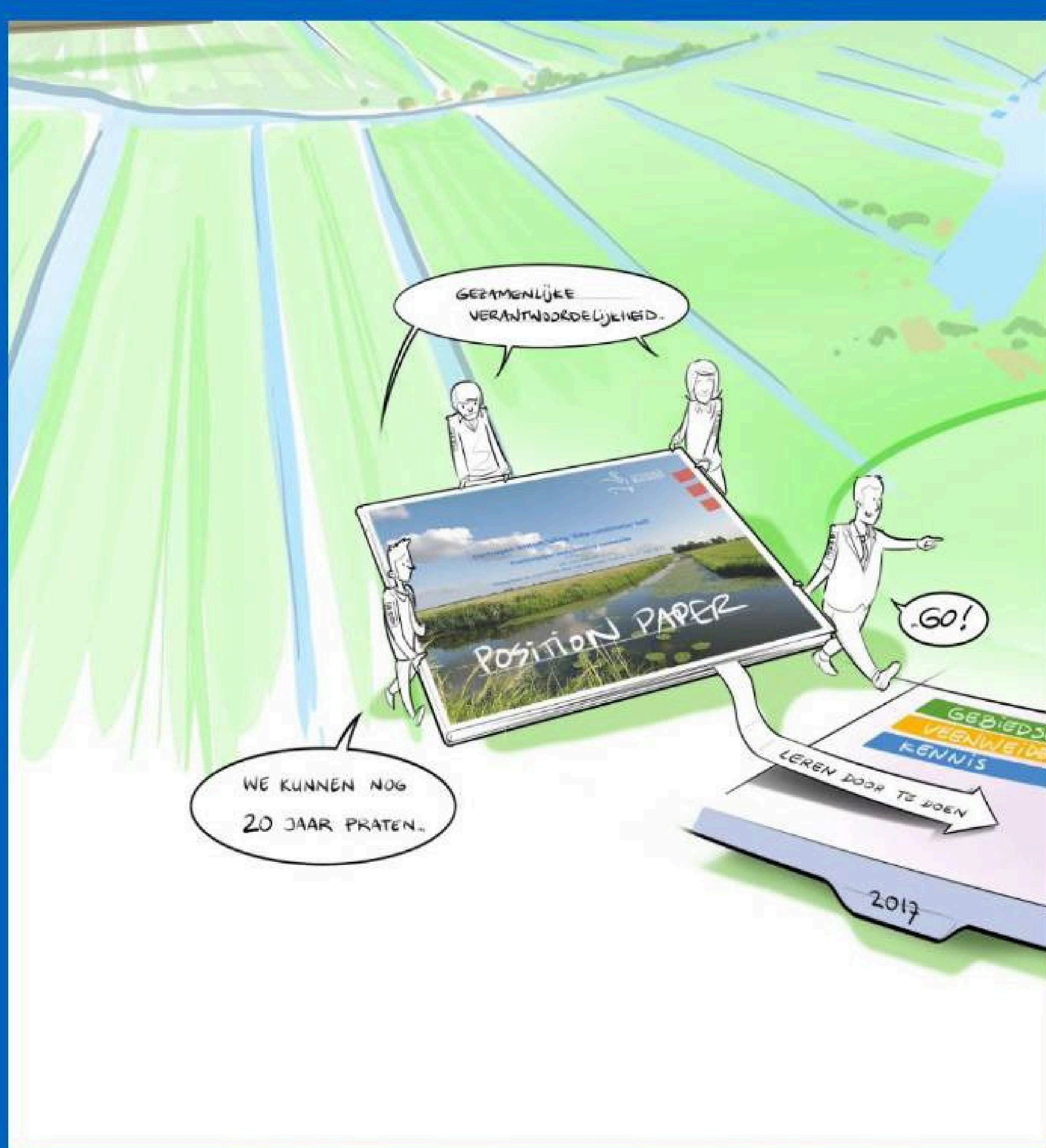
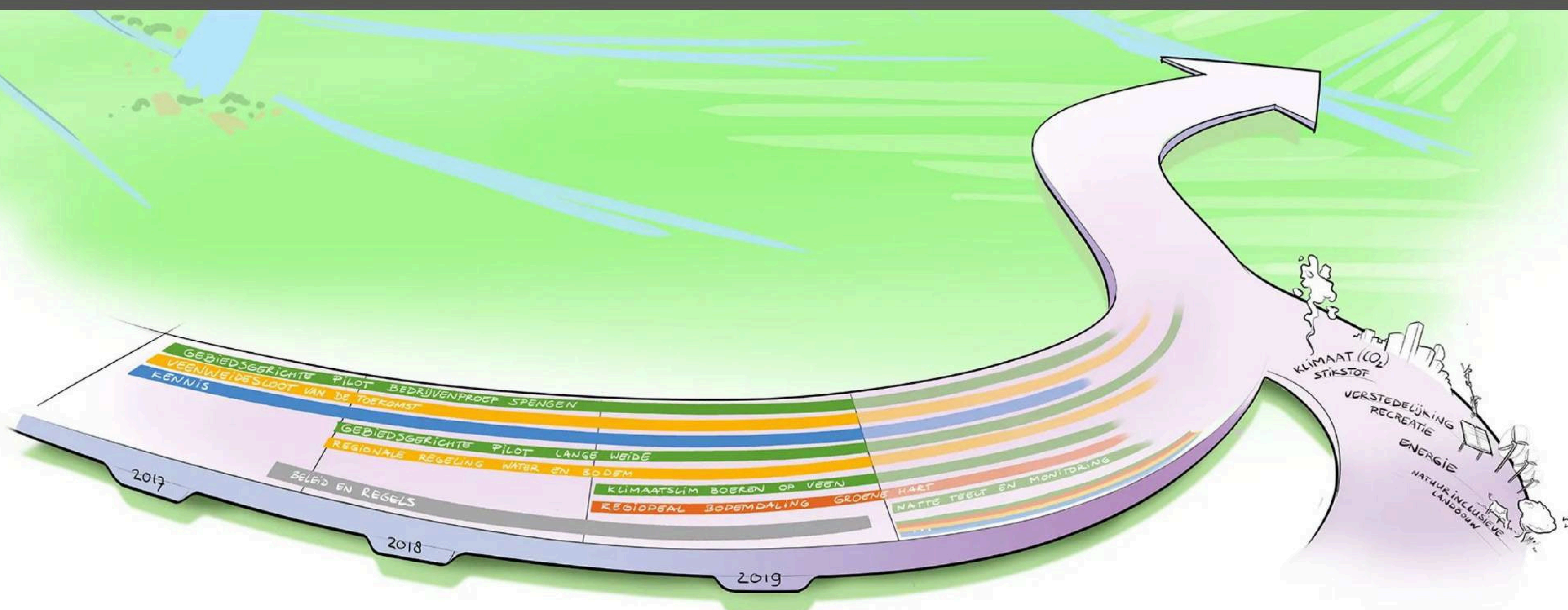
Kosten voor waterbeheer

Door ongelijkmatige bodemdaling kunnen er op termijn grote peilverschillen ontstaan met de omgeving. Om hoogteverschillen groter dan 50 centimeter te kunnen overbruggen worden extra peilscheidende kunstwerken aangelegd. De kosten voor aanleg, onderhoud en bedrijfsvoering (maalkosten) zijn hoog. Zonder ingrijpen stijgen de kosten voor het waterbeheer (vanaf 2050) met gemiddeld € 24,- per jaar, met uitschieters tot € 80,-/ha/jaar.

[Terug naar de visualisatie](#)

2. Aan de slag!

Positionpaper

Op 17 mei 2017 heeft het AB de positionpaper Verträgen bodemdaling - 'Elke centimeter telt' vastgesteld. Met de positionpaper wilde het waterschap de urgentie benadrukken om de bodemdaling te remmen. We enthousiasmeerden andere overheden, samenwerkingsorganisaties en vertegenwoordigers van de agrarische sector om SAMEN en NU te handelen om bodemdaling te vertragen. Uiteraard in samenhang met andere opgaven.

Ons doel in 2017?:

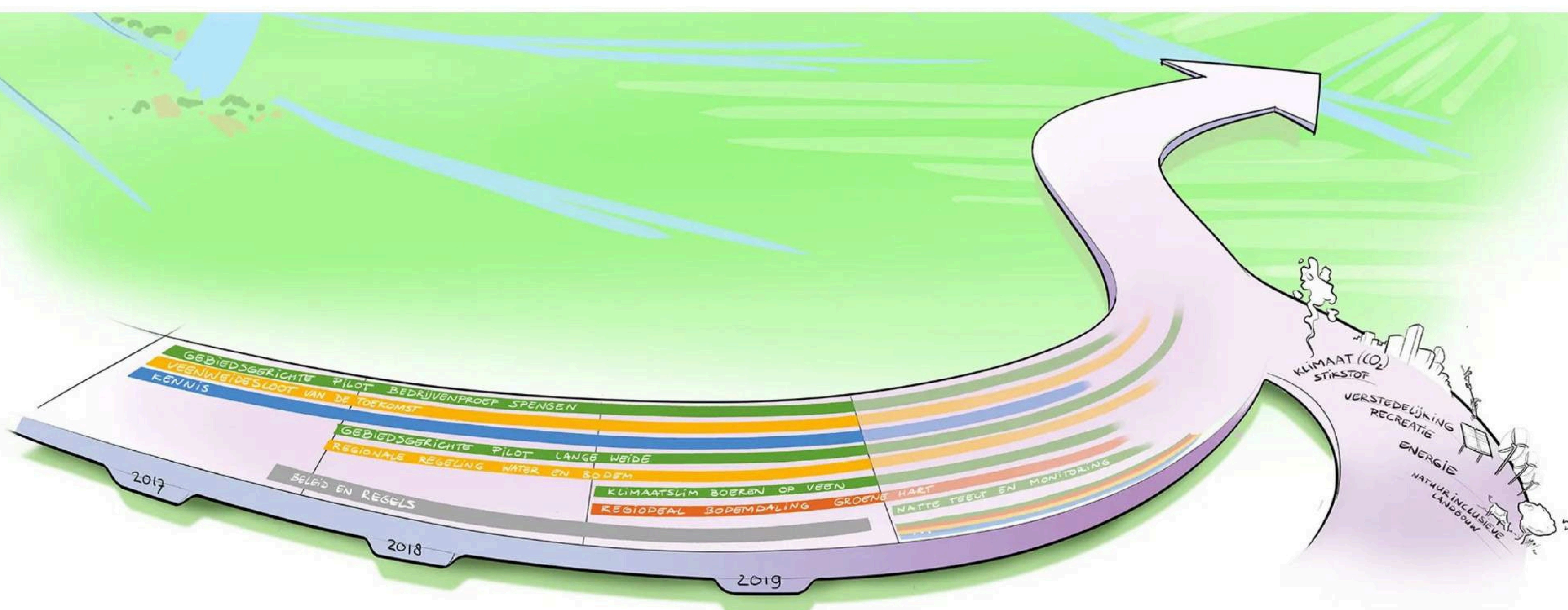
- daling huidige tempo van bodemdaling in 2050 met tenminste 25%;
- werkende Innovatieve instrumenten in 2020;
- beheersbare maatschappelijke lasten;
- het thema bodemdaling is in 2020 ingepast in het denkproces van ruimtelijke adaptatie en omgevingsvisies.

Onze activiteiten en projecten

De positionpaper vormde o.a. de basis voor de ondersteuning van gebiedsgerichte pilotprojecten, onze bijdrage aan kennisontwikkeling, participatie in interbestuurlijke samenwerking, het vereenvoudigen van beleid en regels, het opzetten van de Regionale Regeling en het stimuleren van projecten zoals de Veenweidesloot van de toekomst.

In de tijdlijn hieronder is aan de hand van kleuren te zien wanneer deze activiteiten - conform de keuzes uit de voorjaarsnota's - hebben plaatsgevonden. Verderop in de visualisatie staat een kaart met de locatie van de verschillende activiteiten en projecten. Daar is ook meer informatie over de inhoud en activiteiten binnen de afzonderlijke projecten te lezen.

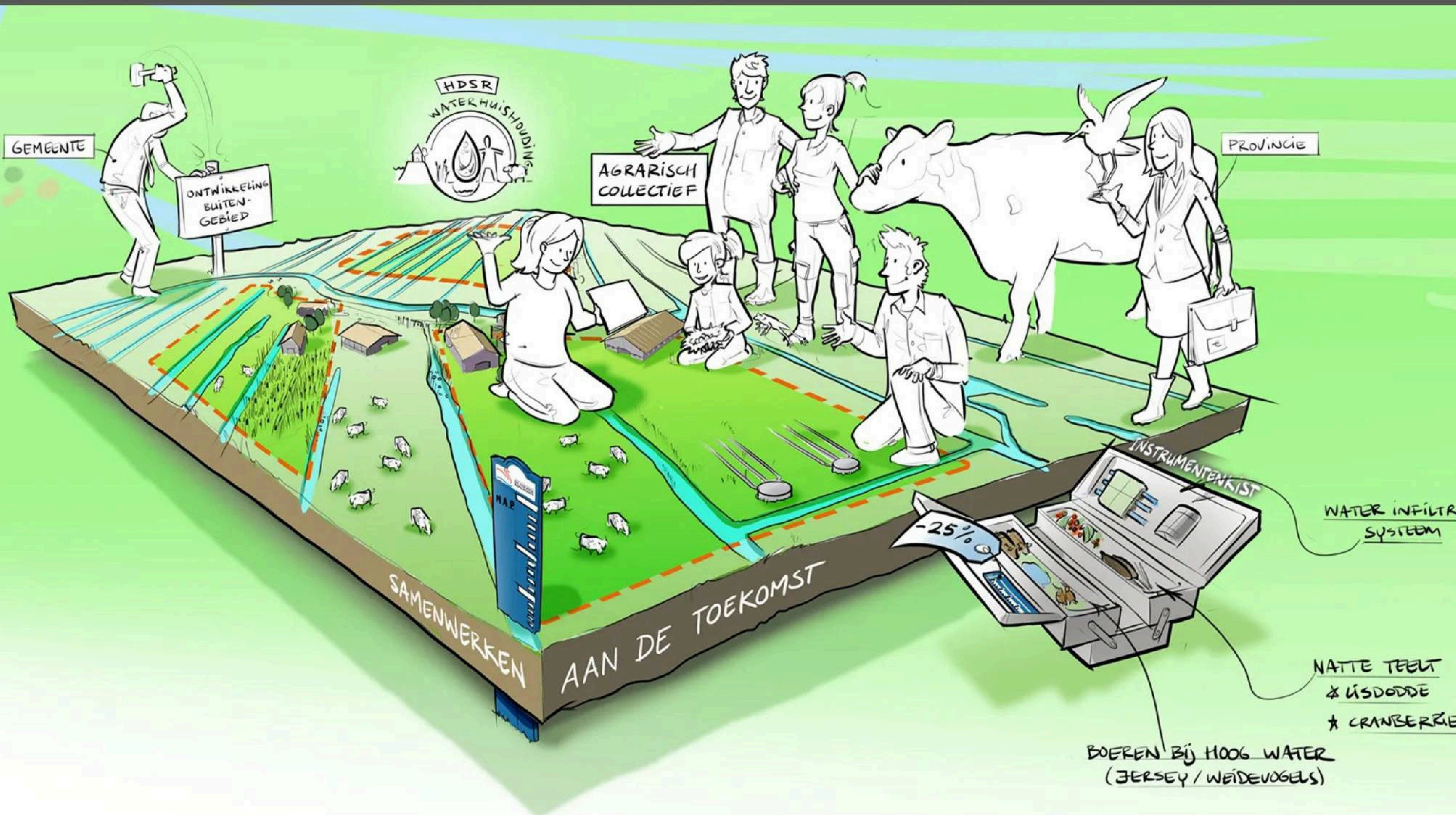
Externe ontwikkelingen

Op dit moment zijn er ook externe ontwikkelingen die de aanpak bodemdaling veenweide beïnvloeden. Denk bijvoorbeeld aan het klimaatakkoord, de stikstof discussie en de energie- en woningbouwopgave. Deze ontwikkelingen betreft ons waterschap bij de verdere uitwerking van de strategie Bodemdaling Veenweide 2020-2030.

3. Onze aanpak

Samenwerken aan de toekomst

Het waterschap ondersteunt innovatieve projecten in financiële, technische en participatieve zin. Dit doen we "bottom-up" waarbij de energie uit het gebied de basis is.

LEREN DOOR TE DOEN

is een belangrijk motto bij de gebiedsgerichte pilots. De boeren en de agrarische collectieven spelen een belangrijke rol bij de opzet van de pilots. Zij gaan samen, polderbreed aan de slag met het oplossen van de opgaven die spelen in het gebied. Het waterschap ondersteunt dit proces actief. Gemeenten en provincie worden natuurlijk ook betrokken.

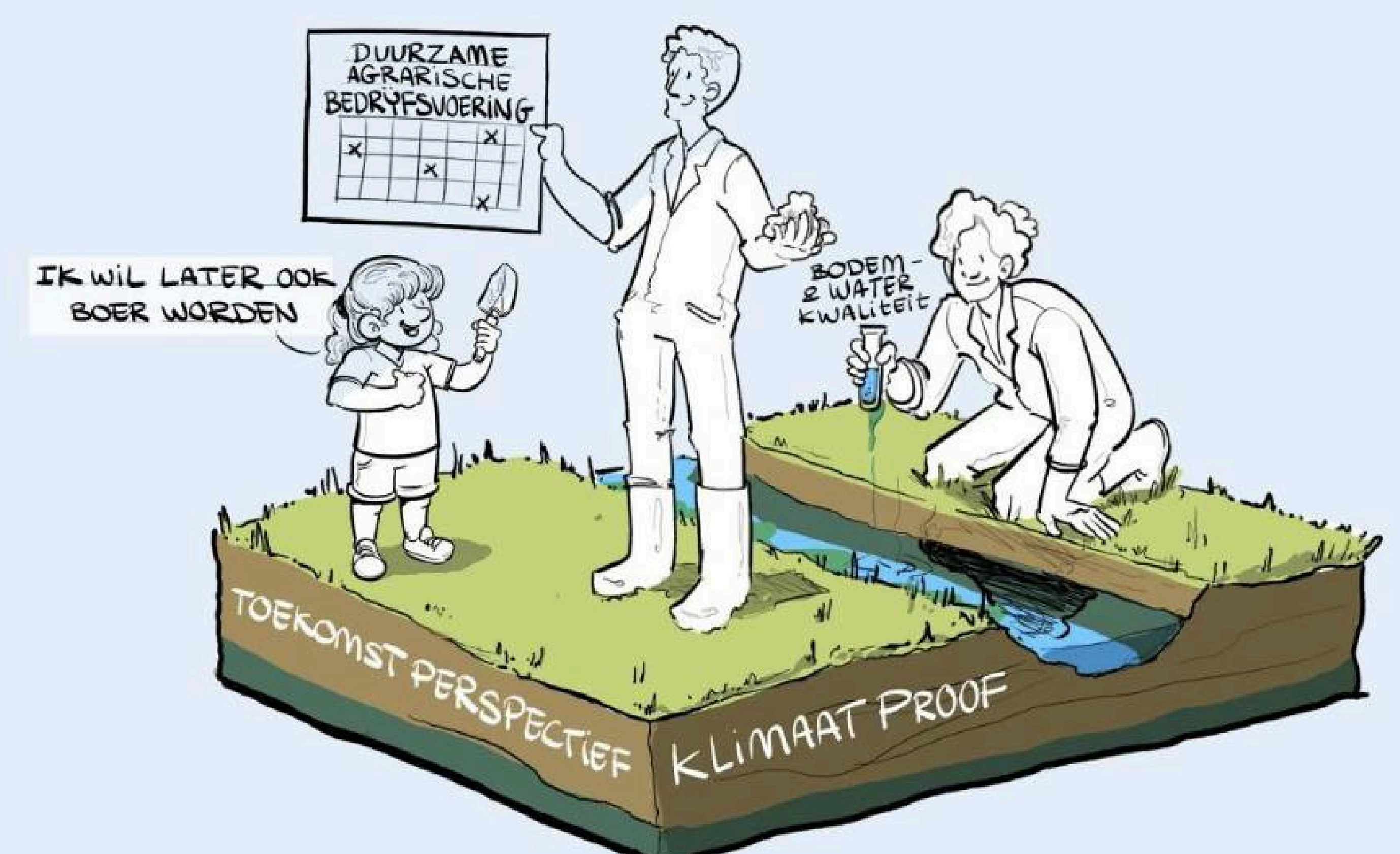

Vijf gebiedsgerichte pilotprojecten

Op dit moment zijn er vijf grote gebiedsgerichte pilotprojecten: Pilot Kortrijk Portengen, Bedrijvenproef Spengen, Pilot Meijepolder-Laat, Pilot Lange Weide en Pilot Polders bij Vlist. Via de buttons op de overzichtsplaat is meer informatie te vinden over de verschillende projecten. Er wordt geëxperimenteerd, o.a. met (pompgestuurde) waterinfiltratiesystemen op wind en zonne-energie. En er is ruimte voor proeven met weidevogels, natte teelten (lisdoddes) en andere vormen van peilbeheer.

Kennis → Meten is Weten

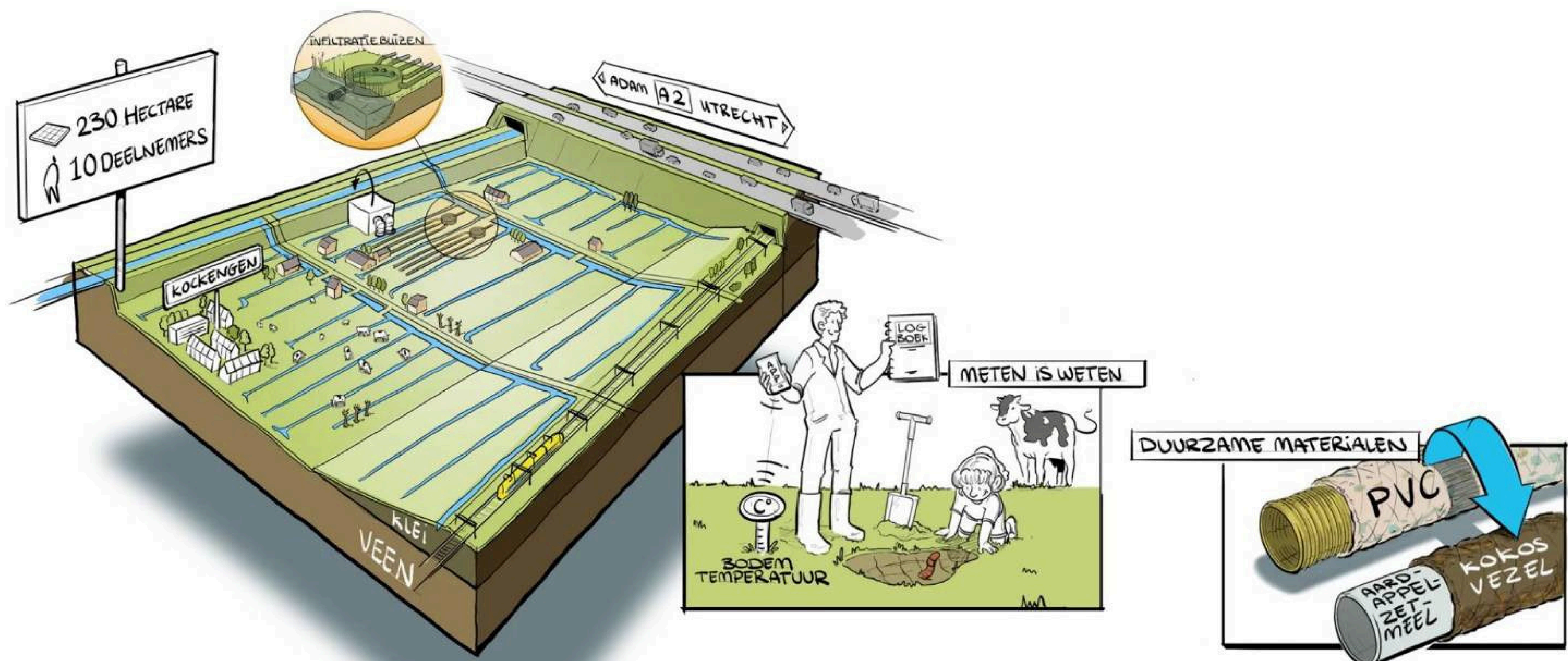
Samen doen we veel kennis op. We monitoren het effect van de ingrepen op de bodemdaling, op de grondwaterstand en op het waterbeheer. Het waterschap ondersteunt hierbij actief. Leren, doen en bijsturen - op deze manier dragen we bij aan een gevulde instrumentkist om bodemdaling te vertragen.

[Terug naar de visualisatie](#)

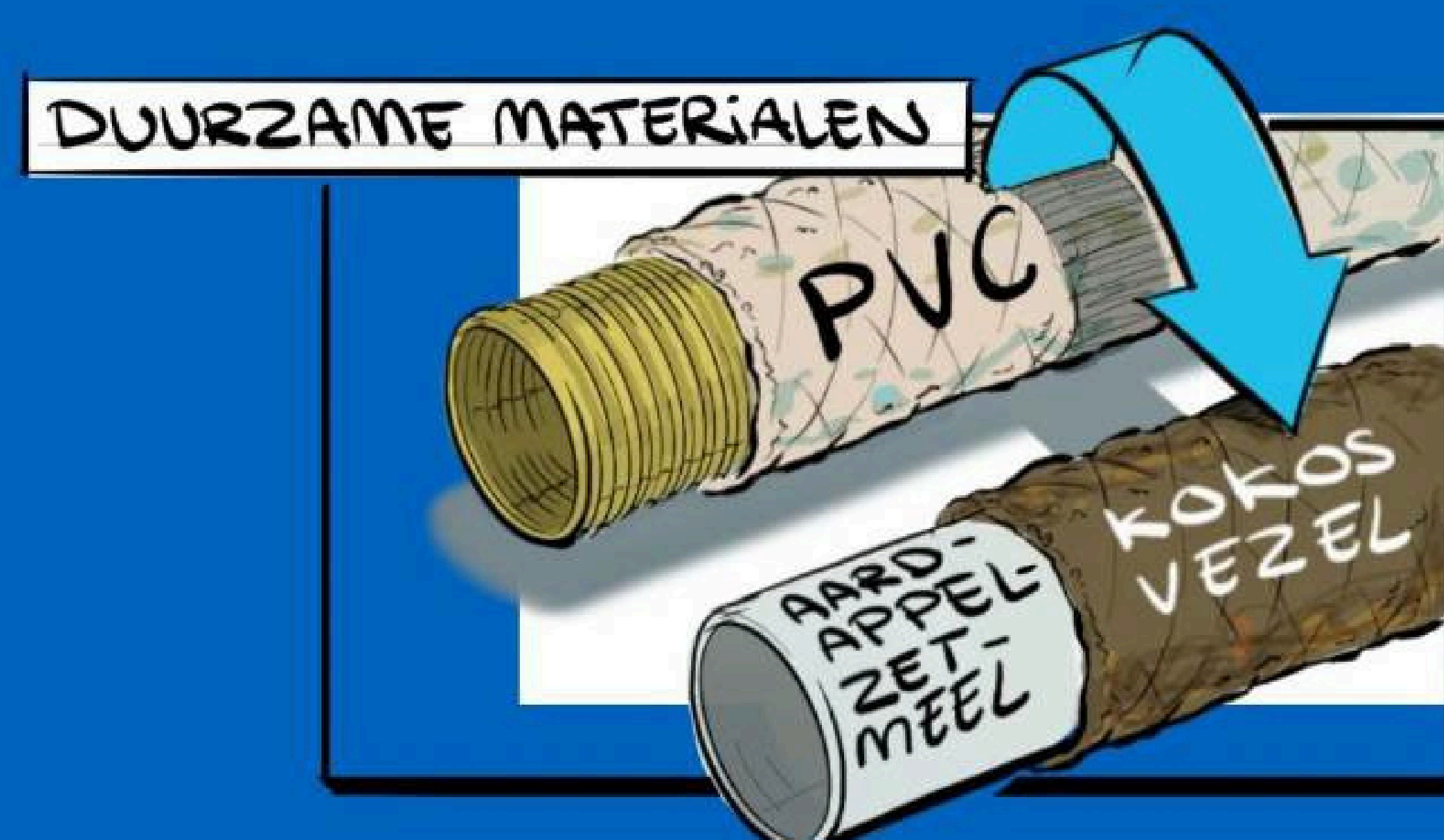
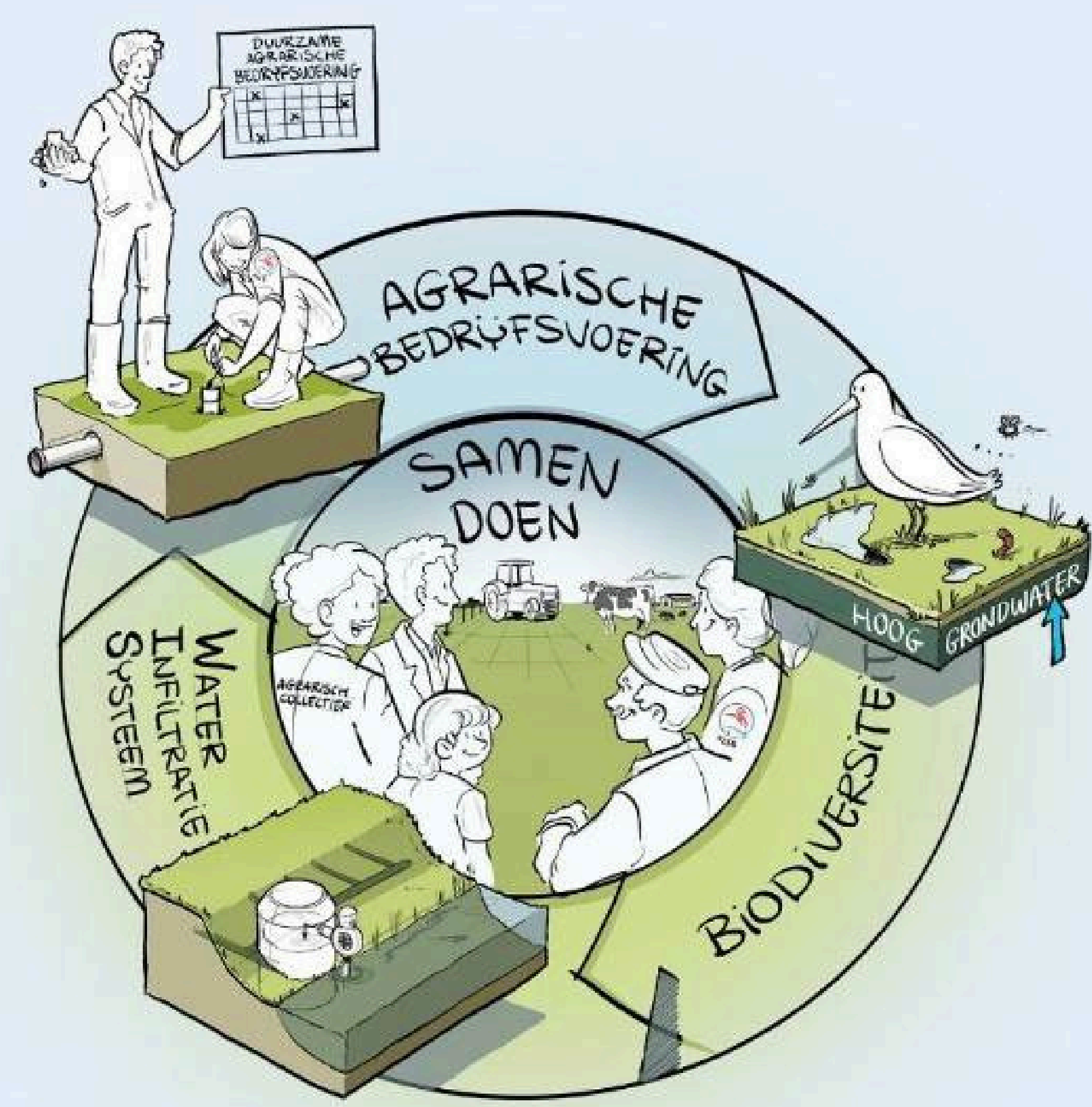
4. Pilot Kortrijk Portengen

Polderaanpak: 10 deelnemers - 230 hectare

De poldergerichte aanpak is al gestart in het gebiedsproces Kockengen Waterproof. De aanleg van een waterinfiltratiesysteem (WIS) wordt gezien als één van de oplossingen voor zowel het beperken van wateroverlast en het remmen van bodemdaling. 10 agrariërs doen mee op 230 hectare grasland. De uitvoering van dit project startte in 2020 - later nemen de boeren nog maatregelen om de biodiversiteit te verbeteren.

De polders Kortrijk en Portengen liggen ten noordwesten van Utrecht binnen de gemeente Stichtse Vecht vlakbij het dorp Kockengen. De bodem bestaat bij Kockengen uit veen en wordt richting het zuiden kleiig veen. Het gebied is ontstaan na grote ontginningen van het veen. Langgerekte percelen en een uitgebreide slotenstructuur die haaks op de bebouwingslinten ligt is karakteristiek voor het gebied

Duurzame materialen

In deze pilot wordt geëxperimenteerd met duurzame materialen. Op een paar percelen worden infiltratiebuizen aangelegd die zijn gemaakt van aardappelzetmeel met een kokosomhulsel. Deze buizen zijn op de lange termijn afbreekbaar. Er wordt onderzoek gedaan naar de levensduur en de werking van deze infiltratiebuizen.

Metten is weten

Het waterschap wil - samen met de grondeigenaren - leren welke oppervlaktewaterpeilen, gecombineerd met de waterinfiltratiesystemen, de bodemdaling optimaal remmen en tegelijk de effecten van wateroverlast zoveel mogelijk beperken. Het waterschap monitort dan ook de effecten op het grondwater en de bodemdaling tijdens de uitvoering van het project en enkele jaren daarna (2021-2023). De boeren krijgen logboekjes, waarin zij hun praktijkervaringen met het waterinfiltratiesysteem bijhouden. Het gaat dan met name over het effect op bodem-, water en gewasmanagement.

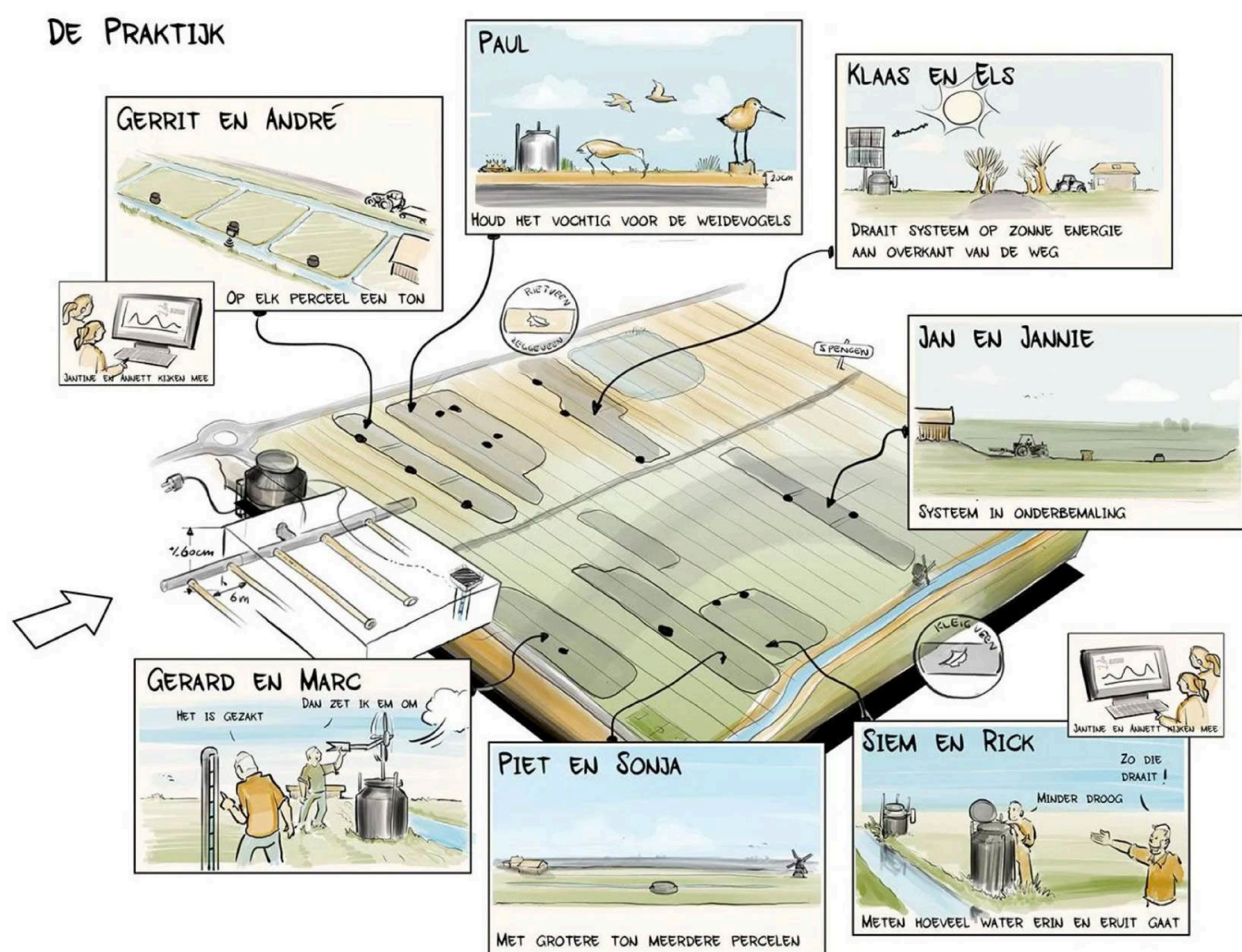
Klimaatlim Boeren op Veen

Dit project is onderdeel van Klimaatlim Boeren op Veen (KsBoV), een initiatief van twee agrarische collectieven (Rijn en Gouwe Wiericke- RGW en Rijn, Vecht en Venen -RVV) en het waterschap. Dit initiatief richt zich op het remmen van de bodemdaling, versterken van de biodiversiteit en verduurzamen van de agrarische bedrijfsvoering. Het wordt mede gefinancierd door de klimaatgelden 2018 van het Rijk.

5. Pilot Bedrijvenproef Spengen

7 deelnemers - 61 hectare

De bedrijvenproef in Spengen richt zich op actief grondwaterbeheer door de agrariër zelf. De proef is gestart in 2017 en duurt tot 2022. 7 agrariërs doen mee; samen hebben zij in een polder van 350 hectare 61 pomp-gestuurde waterinfiltratiesystemen (drukdrainage) aangelegd. Met dit systeem is het mogelijk om met behulp van een pomp het grondwaterpeil in de percelen hoog op te zetten, hoger dan het slootpeil.

Sturen met grondwater doorontwikkeld

Deze innovatie – ontwikkeld op het Veenweide Innovatie Centrum (VIC) - is door de boeren zelf 'doorontwikkeld'. Zowel wat betreft de techniek, de praktische toepassing binnen de boerenpraktijk als ook de energievoorziening. Er zijn experimenten met wind- en met zonne-energie.

Het systeem van drukdrainage wordt in Spengen ook breder toegepast dan alleen voor het remmen van de bodemdaling. Op sommige percelen wordt in het voorjaar extra water geïnfilteerd voor een hoge grondwaterstand. Dit is aantrekkelijk voor weidevogels. Het Agrarisch Collectief Rijn Vecht & Venen doet onderzoek naar de weidevogels.

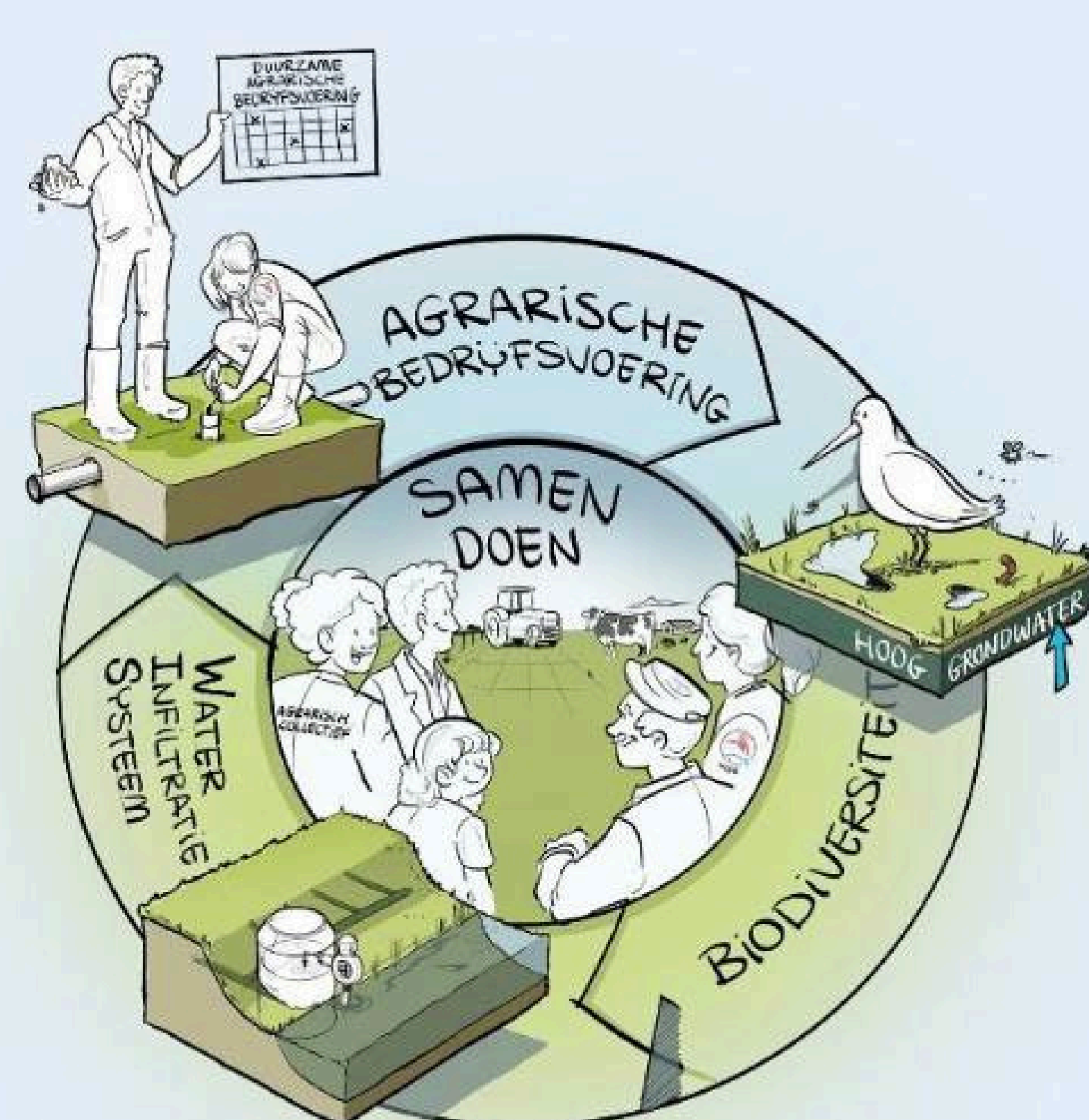
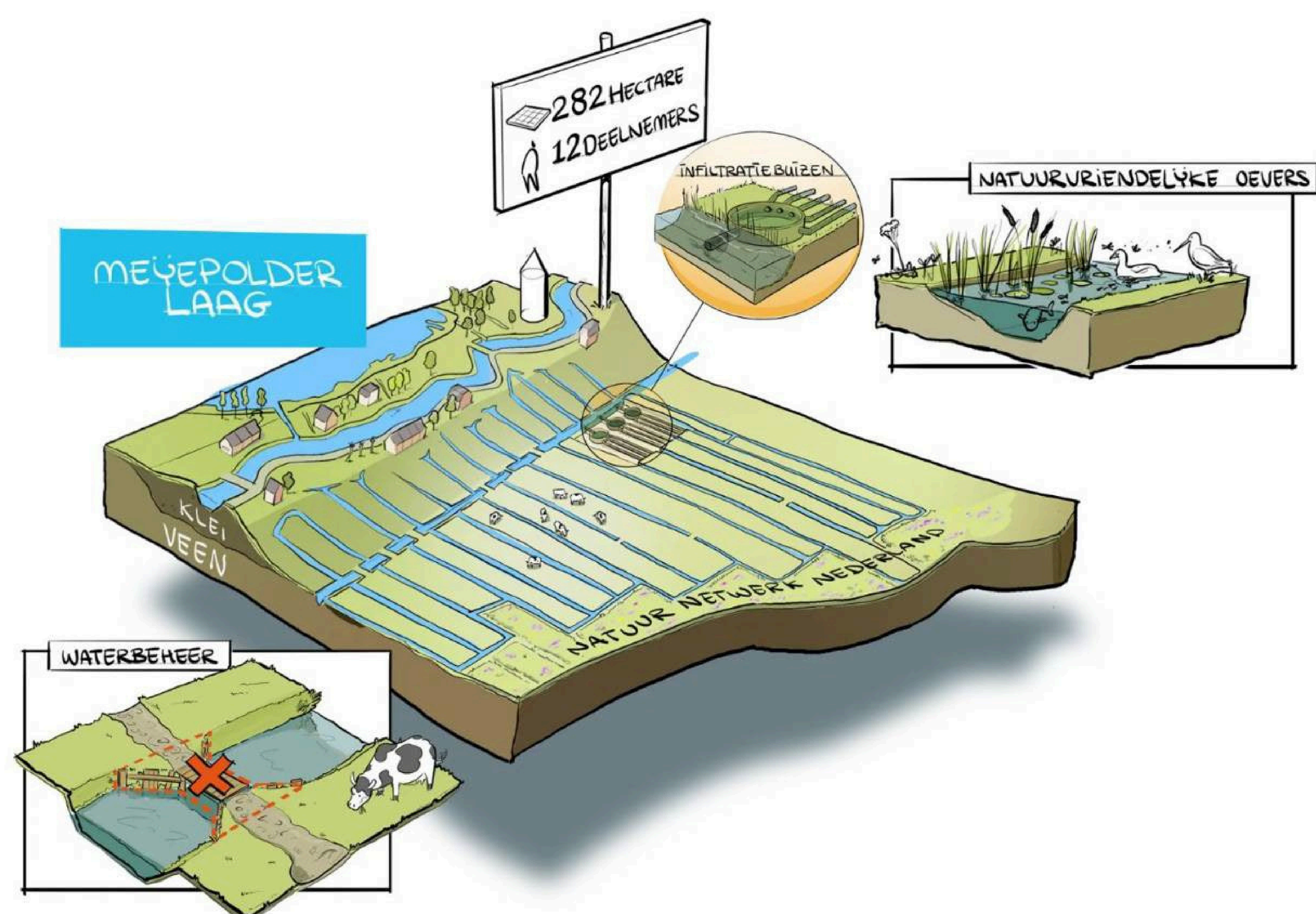
Metten is weten

Het belangrijkste doel van deze proef is om in de boerenpraktijk te ervaren hoe deze innovatie werkt. Het waterschap meet de effecten op de bodemdaling, de grondwaterstand, het bodemvocht en de bodemconditie. De boeren houden gegevens bij over draagkracht, gewasgroei, gewaskwaliteit en nat- en droogteschade.

[Terug naar de visualisatie](#)

6. Pilot Meijepolder-Laag

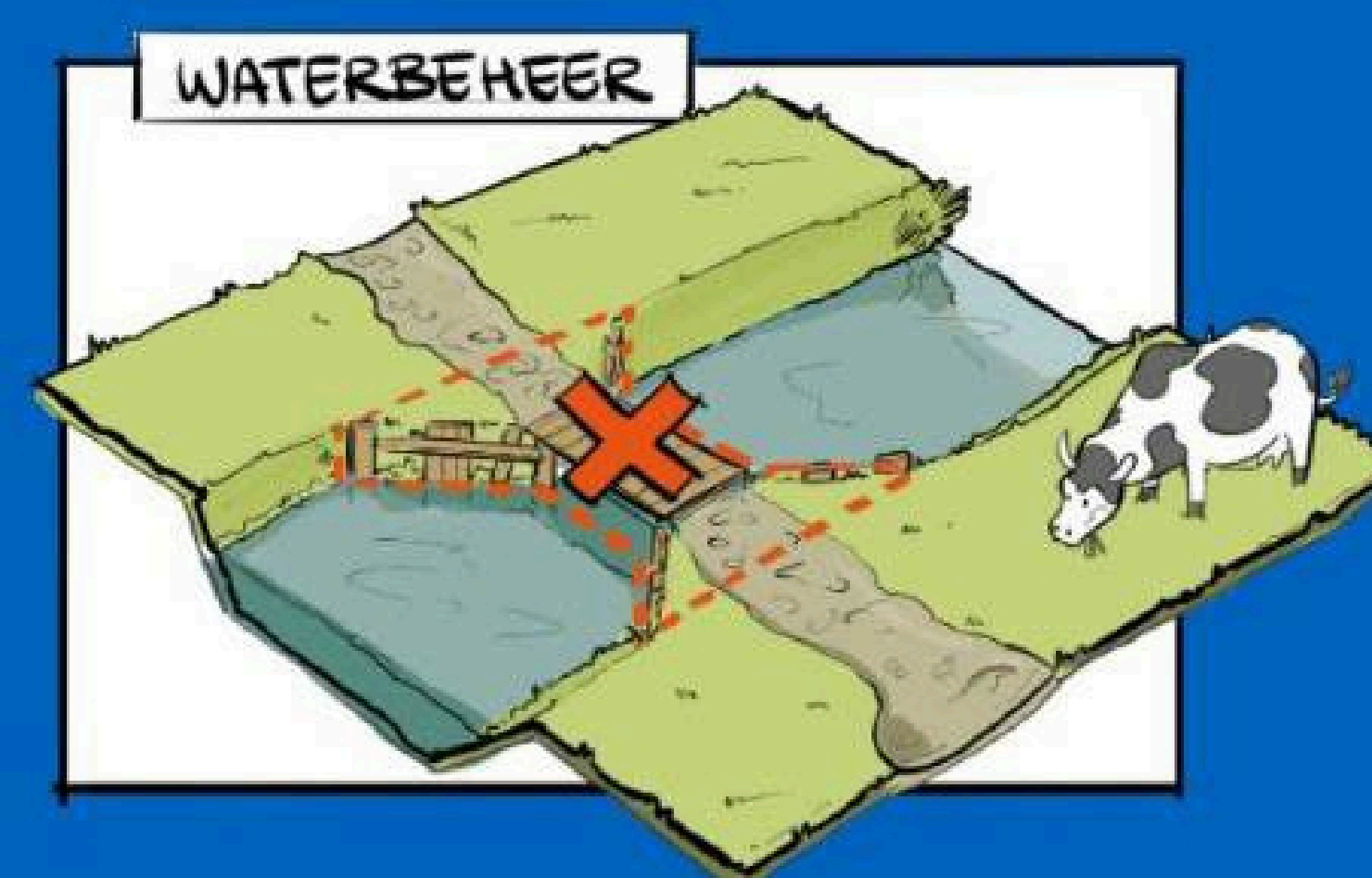
Polderaanpak: 12 agrariërs - 282 hectare

De 12 deelnemers, het agrarische collectief Rijn Gouwe Wiericke en overheidspartijen leggen polderbreed een waterinfiltratiesysteem op 282 hectare aan. In 2019 is het plan ingediend voor subsidie. De uitvoering start in 2021.

De Meijepolder Laag ligt ten zuiden van de Nieuwkoopse Plassen en het riviertje de Meije noord van het dorp Bodegraven. De veenbodem daalt in dit gebied met 5-7 mm/jaar. In de polder is de realisatie van de natuuropgaven van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) een actueel onderwerp, evenals de reductie van de stikstofuitstoot, waarmee de stikstofdepositie op de Nieuwkoopse Plassen (Natura 2000) mogelijk kan worden verlaagd.

Natuurvriendelijke oevers en een betere doorstroming van de Dwarswetering

Het verbeteren van de biodiversiteit krijgt invulling door de aanleg van 4 kilometer natuurvriendelijke oevers. Door een aantal bruggen – die nu fungeren als “flessenhalzen” – te verwijderen wordt de doorstroming in de Dwarswetering verbeterd. Ook staat het verduurzamen van de agrarische bedrijfsvoering op de agenda. Dit laatste in afstemming met maatregelen om de stikstofuitstoot te reduceren.

Metten is weten

HDSR monitort de effecten op het grondwater en bodemdaling gedurende de uitvoering van het project en enkele jaren daarna. De gebiedsgerichte monitoring richt zich ook op het effect van de waterinfiltratiesystemen op ecologie en natuurwaarden. De boeren zelf houden een 'Logboek agrarische bedrijfsvoering' bij over hun ervaringen bij het verduurzamen van hun agrarische bedrijfsvoering.

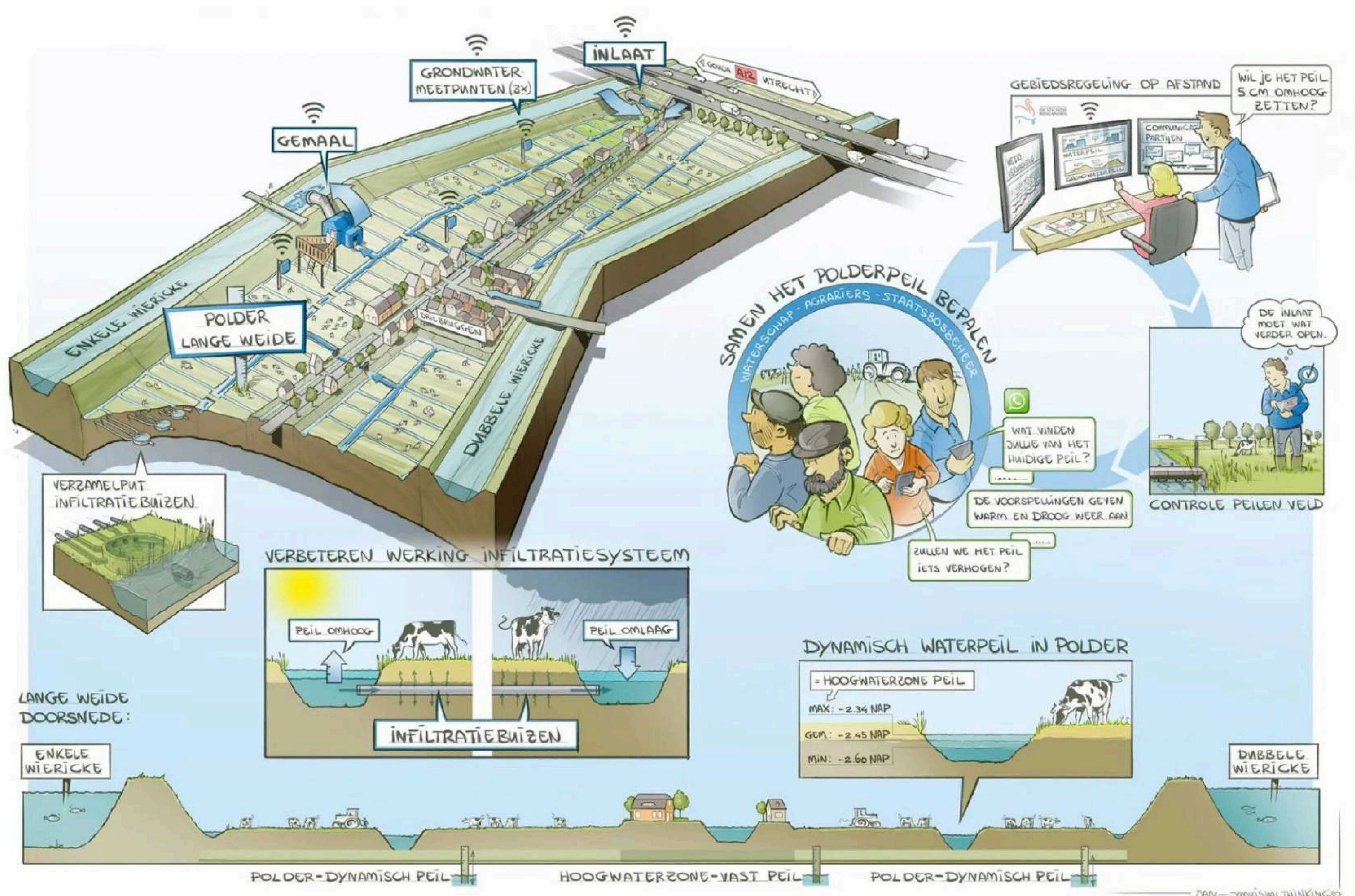
Klimaatlim Boeren op Veen

Dit project is onderdeel van Klimaatlim Boeren op Veen (KsBoV), een initiatief van twee agrarische collectieven (Rijn en Gouwe Wiericke- RGW en Rijn, Vecht en Venen –RVV) en het waterschap. Dit initiatief richt zich op het remmen van de bodemdaling, versterken van de biodiversiteit en verduurzamen van de agrarische bedrijfsvoering. Het wordt mede gefinancierd door de klimaatgelden 2018 van het Rijk.

[Terug naar de visualisatie](#)

7. Pilot Lange Weide

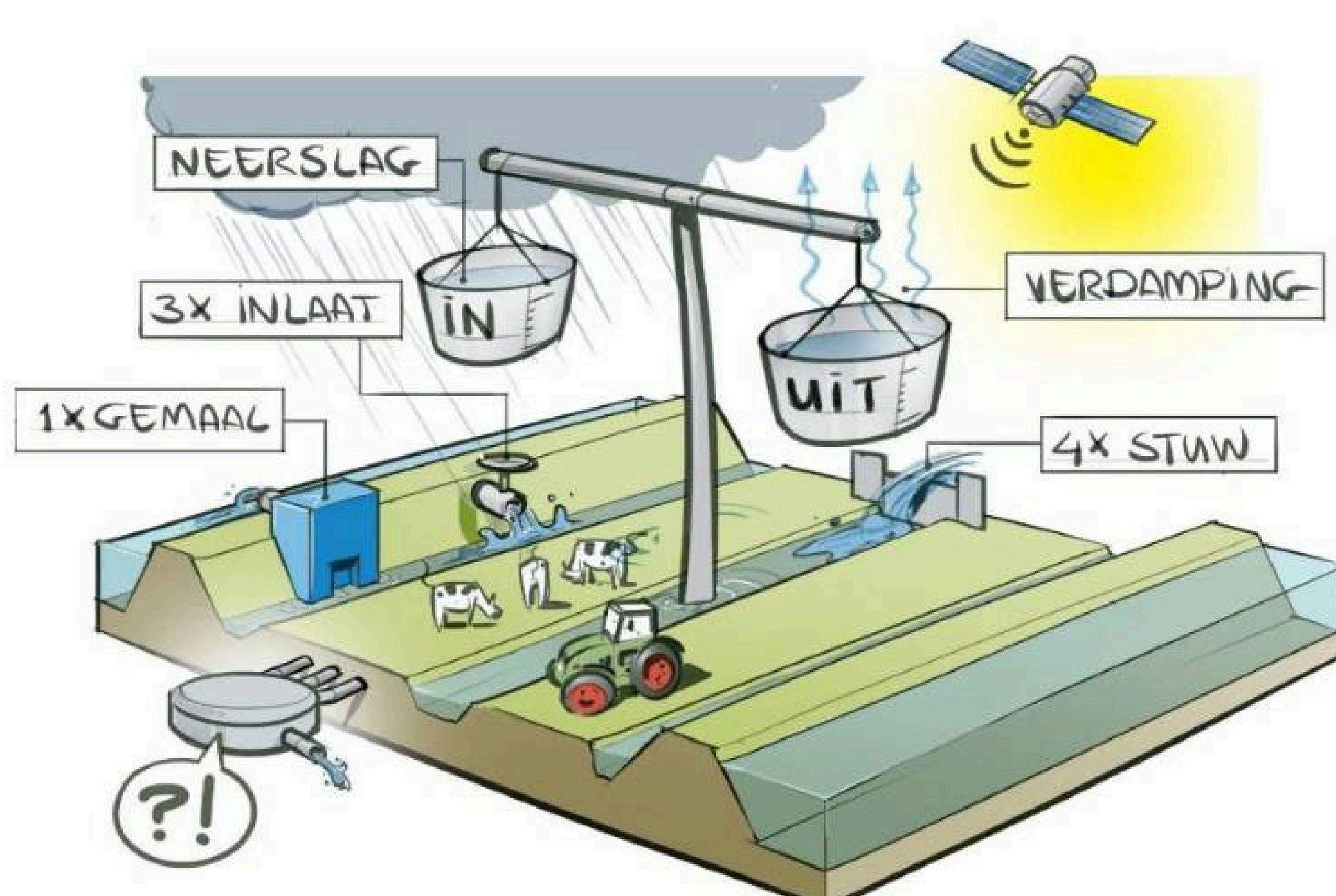
Polderaanpak: 28 deelnemers - 310 hectare

28 landeigenaren - waarvan 13 agrariërs - doen mee aan dit project. Samen willen ze de bodemdaling remmen CO2 uitstoot verminderen. In 2018 en 2019 is er in totaal 450 kilometer waterinfiltratiebuizen aangelegd - 310 hectare in één peilgebied. Er zijn twee referentiepercelen.

Polder Lange Weide ligt in de provincie Zuid-Holland tussen de Enkele en de Dubbele Wiericke. Het dorp Driebruggen ligt midden in de polder. De bodem bestaat uit veen met een dunne toplaag van klei. Het project is uniek. Project Lange Weide is een boeren initiatief en tot nu toe het grootste infiltratiebuizen project van Nederland. Het project is een initiatief van de Stichting Rijn & Gouwe Wiericke (RGW) en is zorgvuldig afgestemd met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, de gemeente Bodegraven-Reeuwijk en het Veenweiden Innovatie Centrum (VIC).

Samen regelen - dynamisch peilbeheer

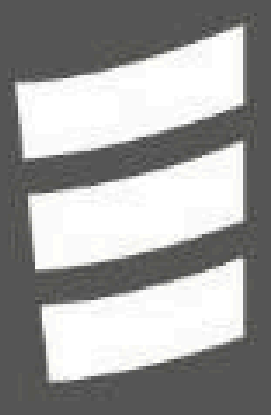
Het water uit de sloten loopt via de infiltratiebuizen de veenbodem in - tot midden in de percelen. Op deze manier wordt geprobeerd de grondwaterstand hoog te houden zodat het veen niet uit kan drogen in droge perioden. In Lange Weide loopt een proef met dynamisch peilbeheer. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan het peil in de sloten met maximaal 13 cm ten opzichte van het basispeil verhoogd worden. Het doel hiervan is de infiltrerende werking van het WIS te stimuleren. Het waterschap, de boeren in de polder en Staatsbosbeheer overleggen samen - via Whatsapp - over de instelling van het peil. Dit vraagt vertrouwen van alle partijen.

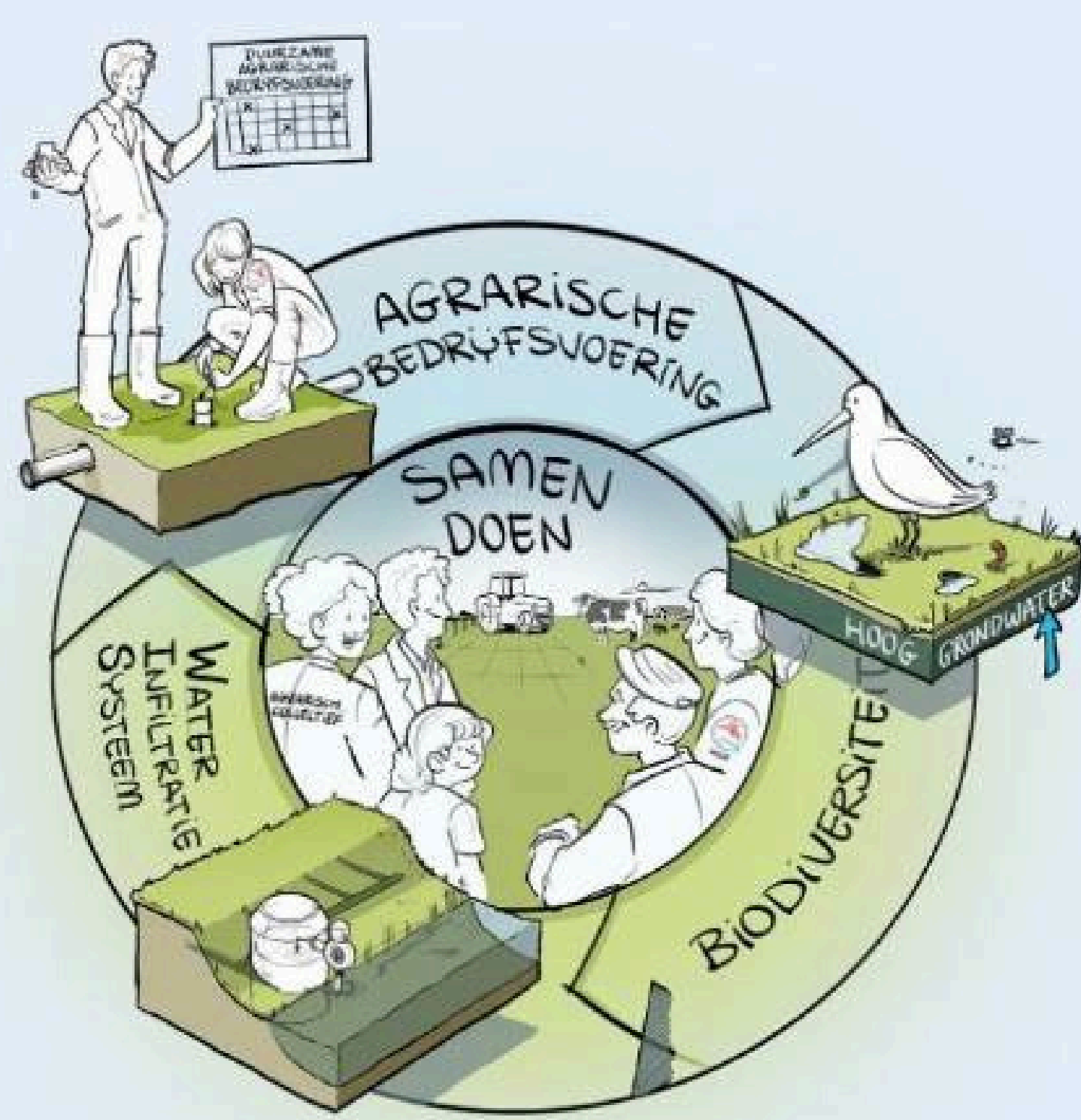
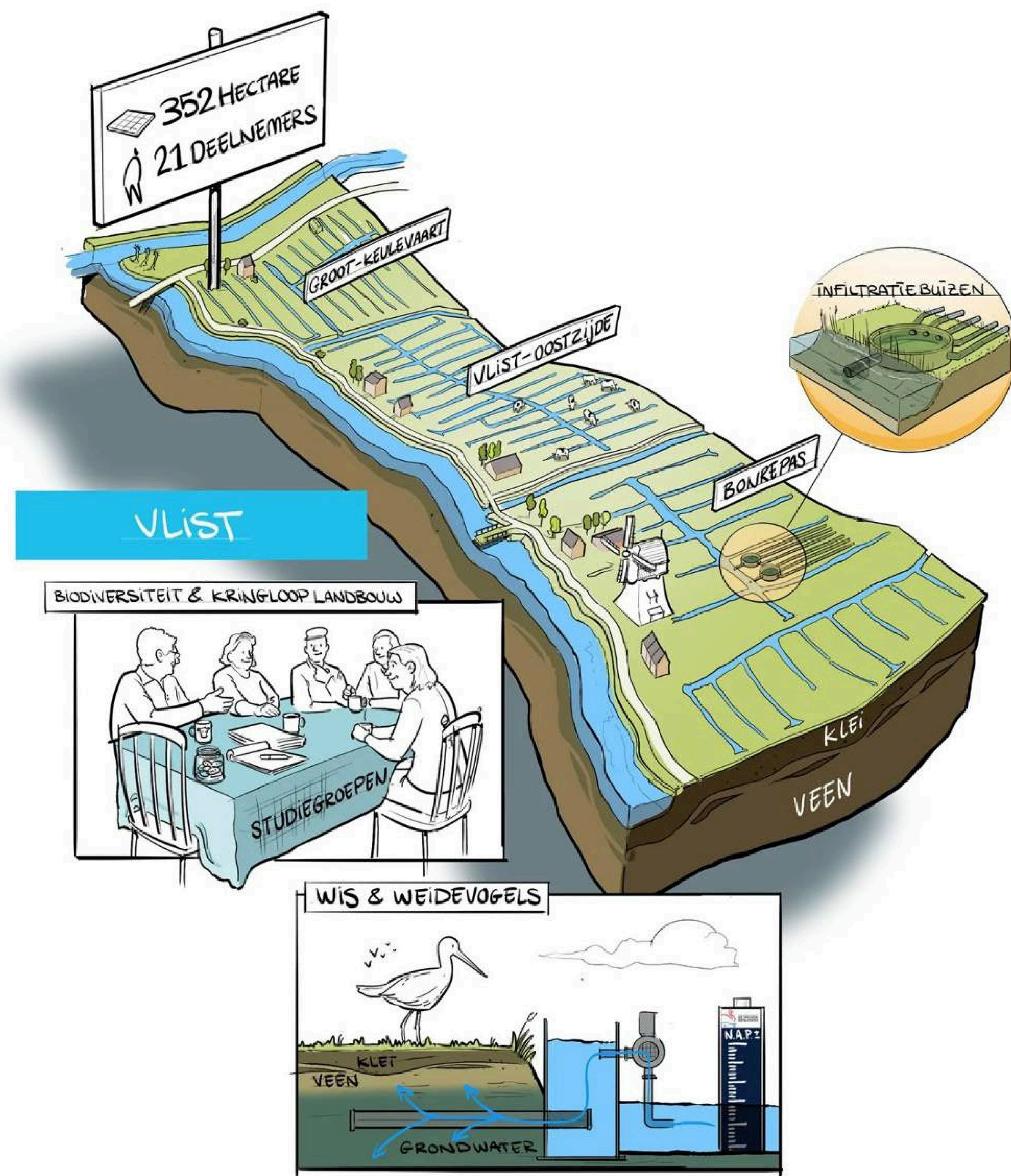
Meten is weten

HDSR monitort de effecten op het grondwater en bodemdaling gedurende de uitvoering van het project en enkele jaren daarna. Ook worden er metingen gedaan naar de ecologie en de waterkwaliteit. Bodemdaling remmende maatregelen vragen extra water -maar hoeveel? In Lange Weide is nagenoeg de hele polder voorzien van een waterinfiltratiesysteem. Hier wordt geprobeerd inzicht te krijgen in de waterbalans van een polder met een WIS.

[Terug naar de visualisatie](#)

8. Pilot polders bij Vlist

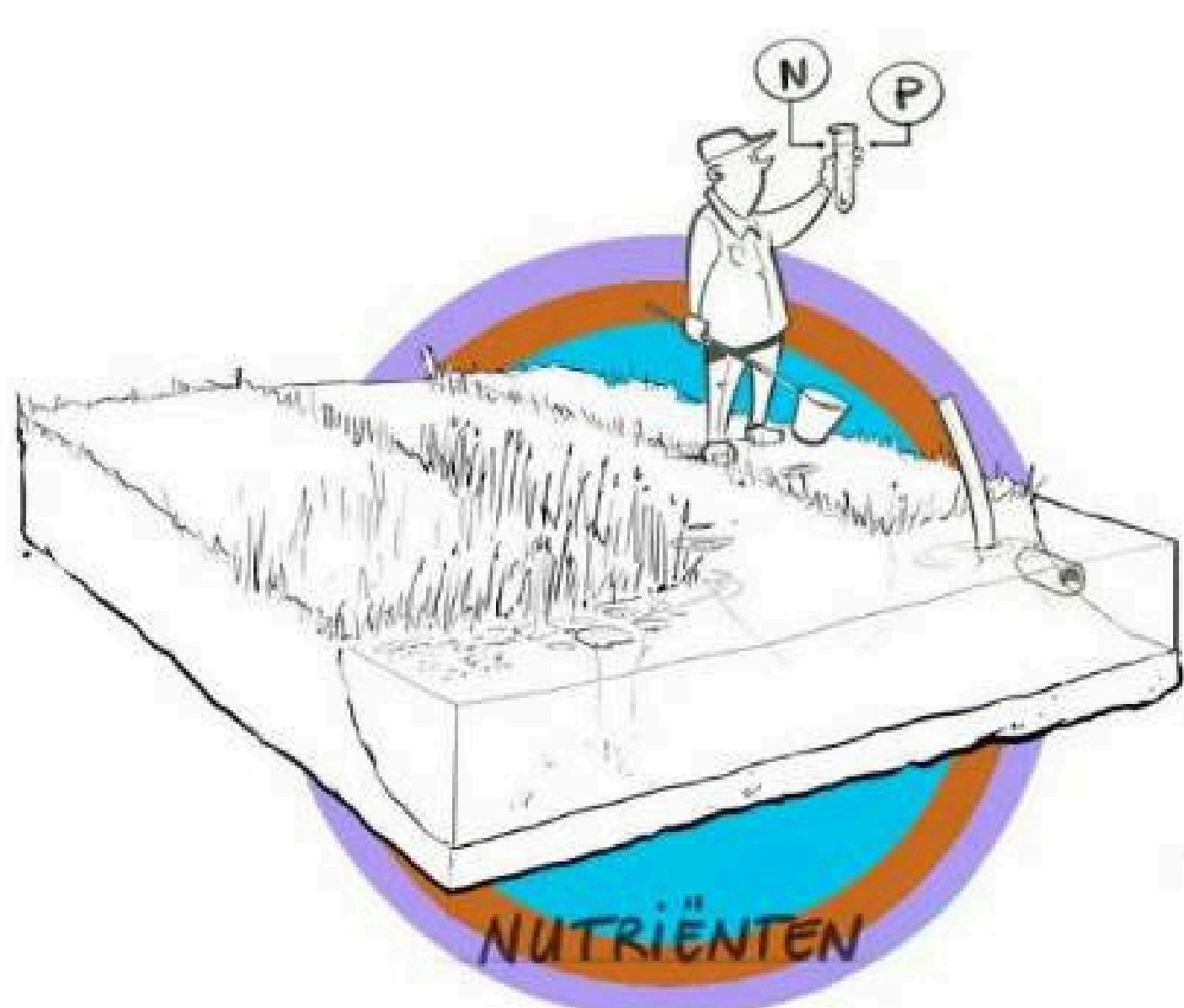
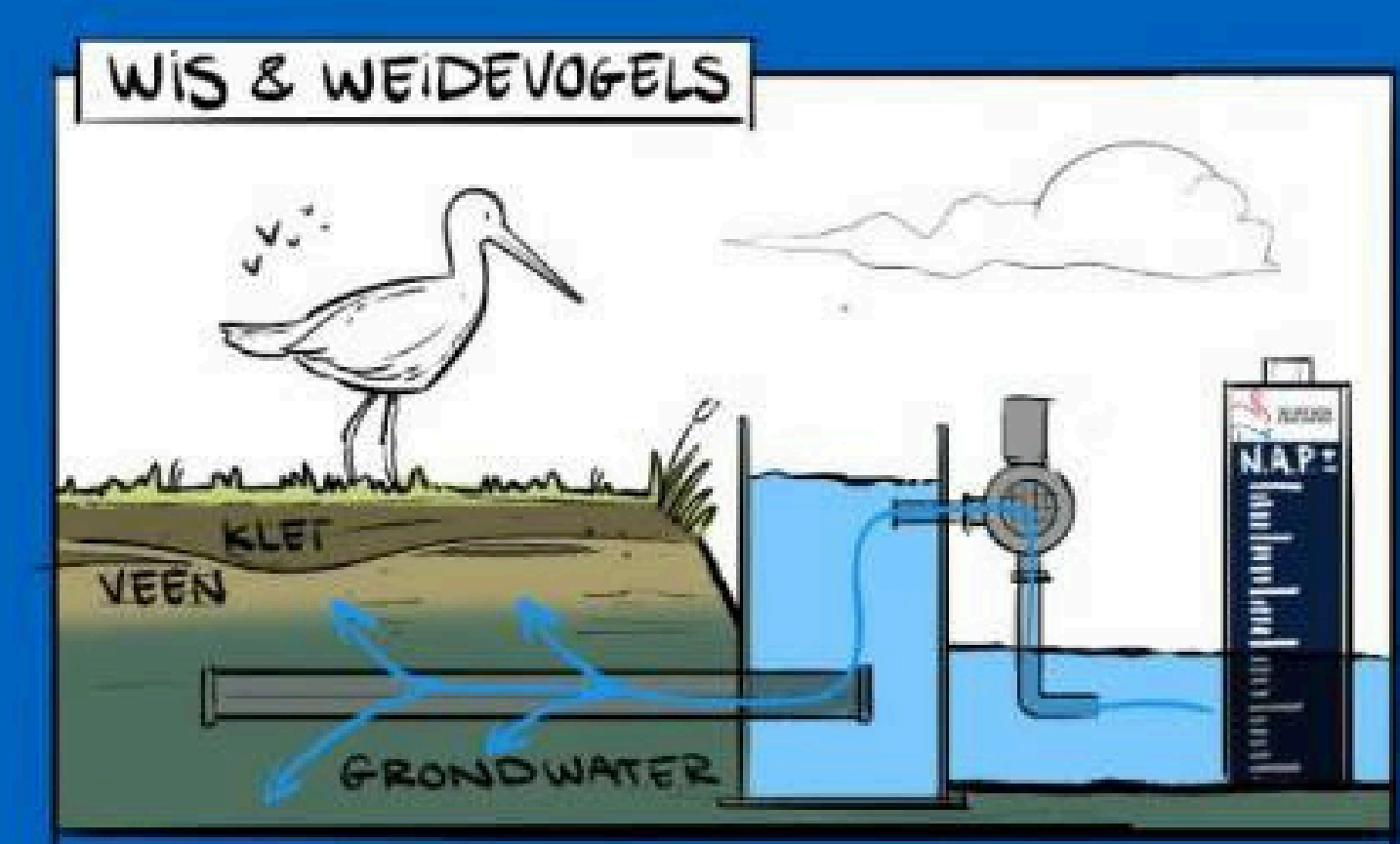
Polderaanpak: 21 deelnemers - 352 hectare

Ten oosten van het riviertje Vlist liggen drie polders: Bonrepas, Vlist-Oostzijde en Groot-Keulevaart. De bodem bestaat voor een belangrijk deel uit veen, maar er zijn ook percelen met een mengsel van veen, klei en zand.

21 deelnemers binnen drie polders bij Vlist willen een bijdrage leveren aan het remmen van de bodemdaling en zo een bijdrage leveren aan de klimaatdoelen. Dat doen ze door samen op 352 hectare waterinfiltratiesystemen aan te leggen. De deelnemers willen de biodiversiteit versterken en de agrarische bedrijfsvoering verduurzamen. De uitvoering start in de herfst van 2020.

Biodiversiteit, kringlooplandbouw en weidevogels

In deze pilot worden er studiegroepen opgezet. De betrokken agrariërs kijken welke mogelijkheden er zijn om de agrarische bedrijfsvoering te verduurzamen. Bijvoorbeeld door een analyse van de nutriëntenkringlopen of te kijken welke maatregelen de biodiversiteit kunnen verbeteren. Dat alles in de samenhang met de waterinfiltratiesystemen die worden aangelegd. Ook willen de agrariërs op vier percelen met pomp gestuurde infiltratiesystemen de grondwaterstand zo hoog opzetten dat de percelen aantrekkelijk worden voor weidevogels.

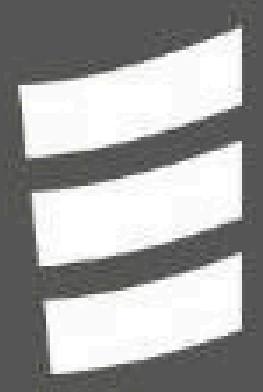
Metten is weten

Het waterschap monitort de effecten op het grondwater en bodemdaling tijdens de uitvoering van het project en enkele jaren daarna. In dit project wordt specifiek onderzoek gedaan naar de (diepere) aanlegdiepte van de infiltratiebuizen in relatie tot de waterkwaliteit. Bij Vlist staat ook een meetpunt van het Nationaal onderzoek Broeikasgassen (NOBK); naar de emissie van CO₂ uit de veenbodem.

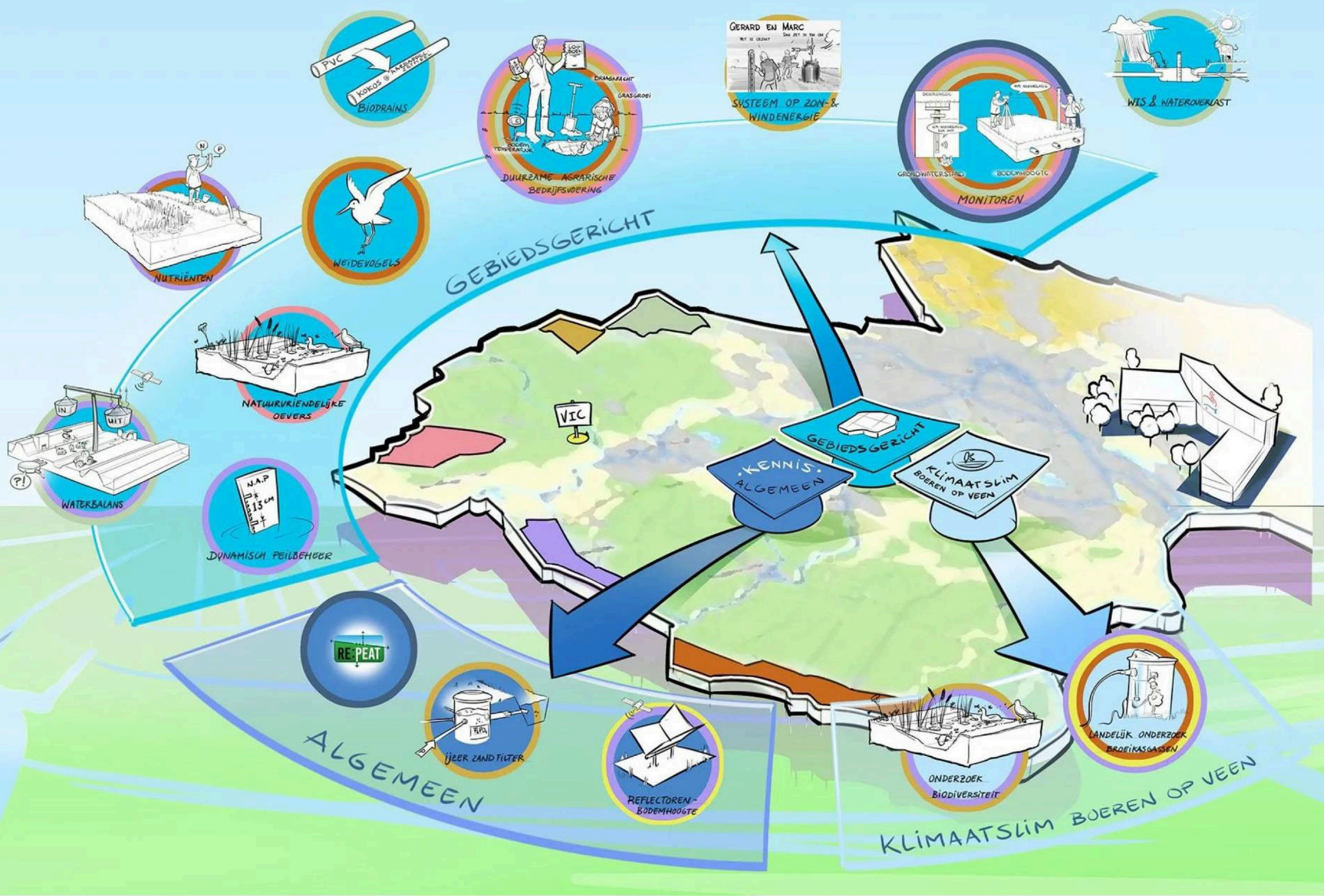

Klimaatlim Boeren op Veen

Dit project is onderdeel van Klimaatlim Boeren op Veen (KsBoV), een initiatief van twee agrarische collectieven (Rijn en Gouwe Wiericke- RGW en Rijn, Vecht en Venen -RVV) en het waterschap. Dit initiatief richt zich op het remmen van de bodemdaling, versterken van de biodiversiteit en verduurzamen van de agrarische bedrijfsvoering. Het wordt mede gefinancierd door de klimaatgelden 2018 van het Rijk.

9. Kennis

Het waterschap doet veel kennis op. Grofweg zijn er drie categorieën te onderscheiden. Dit is verbeeld door drie verschillende kennispetten. In de banners bij de petten is met icoontjes aangegeven over welk aspect we kennis opdoen. De gekleurde ringen om de icoontjes vertellen in welke pilot dit onderzoek plaatsvindt.

- KORTRIJK PORTENGEN
- SPENGEN
- MEIJEPOLDER LAAG
- LANGE WEIDE
- VLIST
- VIC
- HDSR

Gebiedsgerichte kennis: leren door te doen

Binnen alle vijf de gebiedsgerichte pilotprojecten monitort het waterschap de algemene effecten van bodemdaling remmende maatregelen op de grondwaterstanden en op het tempo van bodemdaling. Daarnaast heeft elke pilot ook een specifieke onderzoeksvraag over het effect van een Water Infiltratie Systeem (WIS), onder andere op het watersysteem, de waterkwaliteit, biodiversiteit, agrarische bedrijfsvoering en duurzaamheid. Bijvoorbeeld een proef met dynamisch peilbeheer, een studie naar een waterbalans, de combinatie van WIS met weidevogels, de toepassing van duurzame materialen voor de infiltratiebuis en hoe het systeem past in de duurzame agrarische bedrijfsvoering.

Afhankelijk van het uitvoeringsstadium van de pilot wordt er al (een aantal jaren) gemeten of is de monitoring in de voorbereidingsfase. De monitoring wordt doorgezet tot een aantal jaren na uitvoering/ aanleg van de bodemdaling remmende maatregelen.

Kennis algemeen: nadere uitdieping specifieke onderzoeksvragen

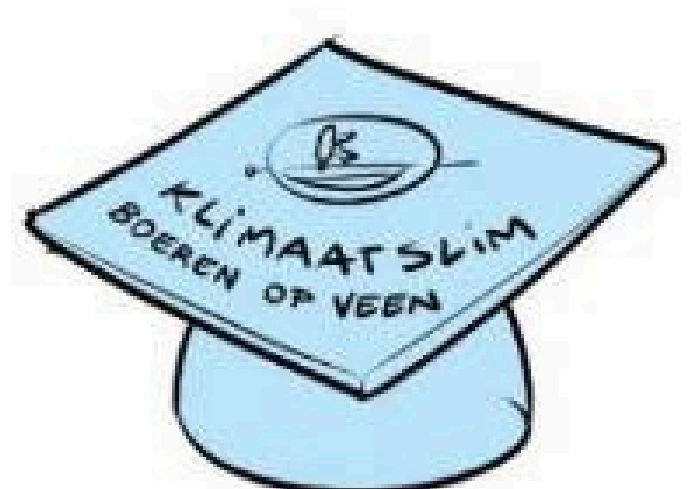
Het tempo van bodemdaling kan op diverse manieren gemonitord worden. Monitoring via satellieten kan grote meerwaarde opleveren: deze techniek is nog in experimentele stadium. Het waterschap heeft twee reflectoren binnen het beheergebied geplaatst. Eén in het project bij Lange Weide en één op het Veenweide Innovatie Centrum in Zegveld.

In Spengen staat een ijzerzandfilter. Het water uit de drains wordt voordat het in de sloot komt door het ijzerzandfilter geleid. Het ijzerzand bindt fosfaat. Dit vermindert de uitspoeling en is goed voor de waterkwaliteit.

Het waterschap, Tygron en het Copernicus Instituut hebben de serious game RE:PEAT ontwikkeld, in samenwerking met diverse andere partijen. Dit spel is gemaakt om discussies in polderprocessen te ondersteunen. Door maatregelen interactief en gebiedsgericht te simuleren wordt de discussie over effecten en belangen positief gestimuleerd.

Klimaatslim boeren op veen: focus op bovenregionale vraagstukken

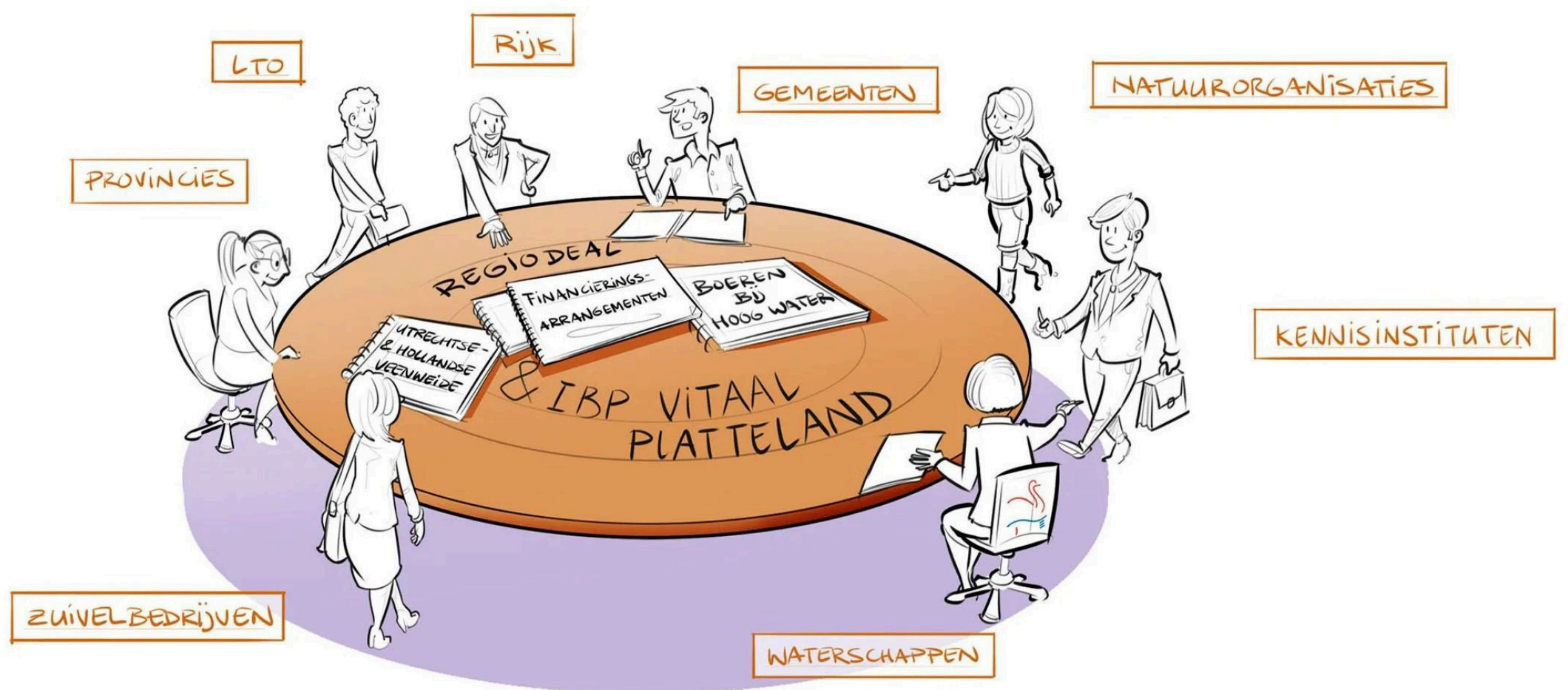

Ons waterschap is vanuit KSBOV mede opdrachtgever voor het Nationaal Onderzoek Broeikasgassen. Dit onderzoek richt zich op het effect van bodemdaling remmende maatregelen op de broeikasgasemissies. Het Veenweide Innovatiecentrum (VIC) en de pilot Vlist zijn meetlocaties in dit landelijke onderzoek. Mogelijk komt in Lange Weide ook een meetopstelling.

KSBOV financiert ook een 4 jarig promotieonderzoek van de universiteit Utrecht naar de interactie tussen bodemdaling en het leven op en in de veenbodem (op 30 - 50 percelen). Lange Weide en Spengen zijn onderdeel van dit biodiversiteitsonderzoek.

10. Interbestuurlijke samenwerking

Regiodeal Bodemdaling Groene Hart

Het waterschap is partner van de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart. Binnen de Regio Deal werken acht regionale overheden, de Rijksoverheid, kennisinstellingen, agrarische sector, bewoners en bedrijfsleven samen aan een aanpak om de bodemdaling te remmen. Dit gebeurt door meer dan 20 innovatieve experimenten uit te voeren, o.a. 'Boeren op hoog water'. De partijen investeren samen 20 miljoen euro in de Regio Deal Bodemdaling. Het waterschap is trekker van het project Financieringsarrangementen. De kennis en oplossingen die in de regio worden verzameld, kunnen ook op andere plaatsen in Nederland en mogelijk internationaal worden toegepast. Zo worden we samen bodemdaling de baas.

IBP Vitaal Platteland

Bij het IBP (interbestuurlijk Programma) Vitaal Platteland hebben het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen voor 15 kansrijke gebieden de handen ineen geslagen. Voor de Hollands-Utrechtse Veenweiden is er sprake van een combinatie van de problematiek van bodemdaling, CO₂-uitstoot door veenoxidatie en waterhuishouding. Daarom zoeken partijen samen naar een passend verdienmodel voor de landbouw en behoud en ontwikkeling van (waterafhankelijke) natuur. De opgaven worden gebiedsgericht aangepakt, op een manier die past bij de partijen en de problematiek in dat gebied. Het waterschap trekt het project "De Boer aan het Roer - de Hollandse Veenweiden, vitaal & verbonden" om gebiedsprocessen aan elkaar te verbinden.

[Terug naar de visualisatie](#)

11. Beleid en regels

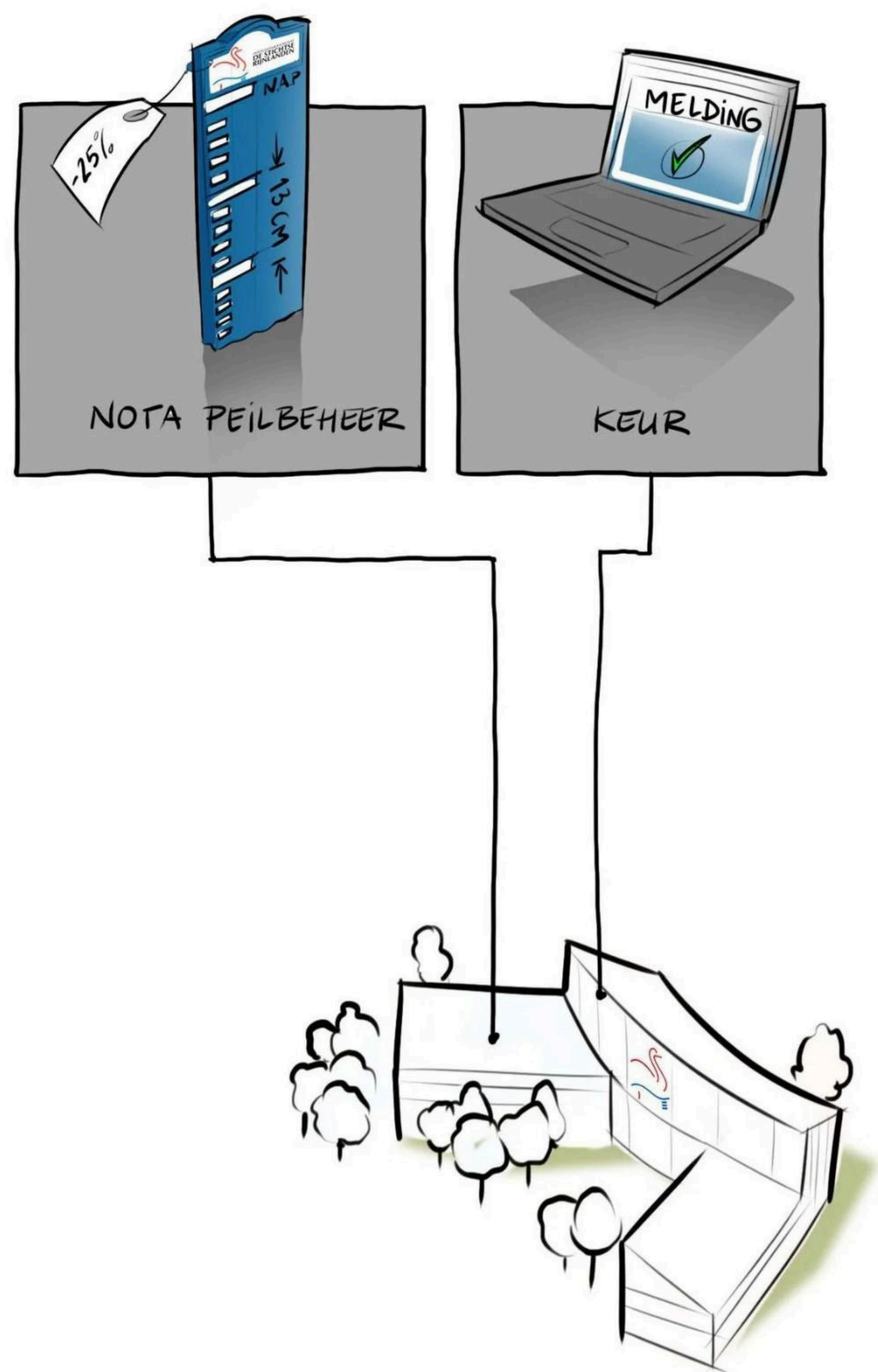
Het waterschap wil de aanleg van bodemdaling remmende maatregelen ook stimuleren door beleid en het vereenvoudigen van regels.

Nota Peilbeheer

Op 18 december 2019 heeft het AB de nieuwe Nota Peilbeheer vastgesteld. Hierin staat dat vertraging van bodemdaling één van de aspecten is bij een peilafweging. In de nota staan randvoorwaarden voor het peilbeheer. Bijvoorbeeld dat waterpeilen in het veenweidegebied niet meer volledig worden aangepast aan de daling van de bodem. En dat vanaf 2040 onderbemalingen - die de drooglegging vergroten - niet meer worden vergund. Ook zijn de beleidsregels voor hoogwatervoorzieningen aangepast.

Uitvoeringsregels Keur

De uitvoeringsregels van de Keur zijn op 5 februari 2019 vastgesteld, met regels voor de aanleg van een waterinfiltratiesysteem (hoofdstuk 69 Permanente drainage Percelen). Als zo'n systeem onder bepaalde voorwaarden wordt aangelegd, is een vergunning niet meer nodig. Een melding volstaat dan.

[Terug naar de visualisatie](#)

12. Subsidieregeling voor water en bodem

Subsidieregeling Regionaal partnerschap voor water en bodem

Het waterschap wil niet alleen grootschalige, maar ook individuele initiatieven stimuleren. Samen met buurwaterschap Amstel Gooi en Vecht hebben we een stimuleringsregeling opgezet voor maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren (HDSR en AGV) en om de bodemdaling te remmen (HDSR). De regeling is in nauw overleg met de agrarische collectieven, LTO en NFO tot stand gekomen. De regeling duurt vier jaar en is gestart in 2018. Voor het onderdeel bodemdaling remmen stelt het waterschap jaarlijks €100.000,- beschikbaar; de maatregelen (niet opbrengst verhogend) krijgen 75% subsidie tot een maximum van €30.000,- per aanvrager.

De aanvragen in 2018 en 2019

In 2018 waren er vijf aanvragen voor de aanleg van een waterinfiltratiesysteem op 36 hectare.

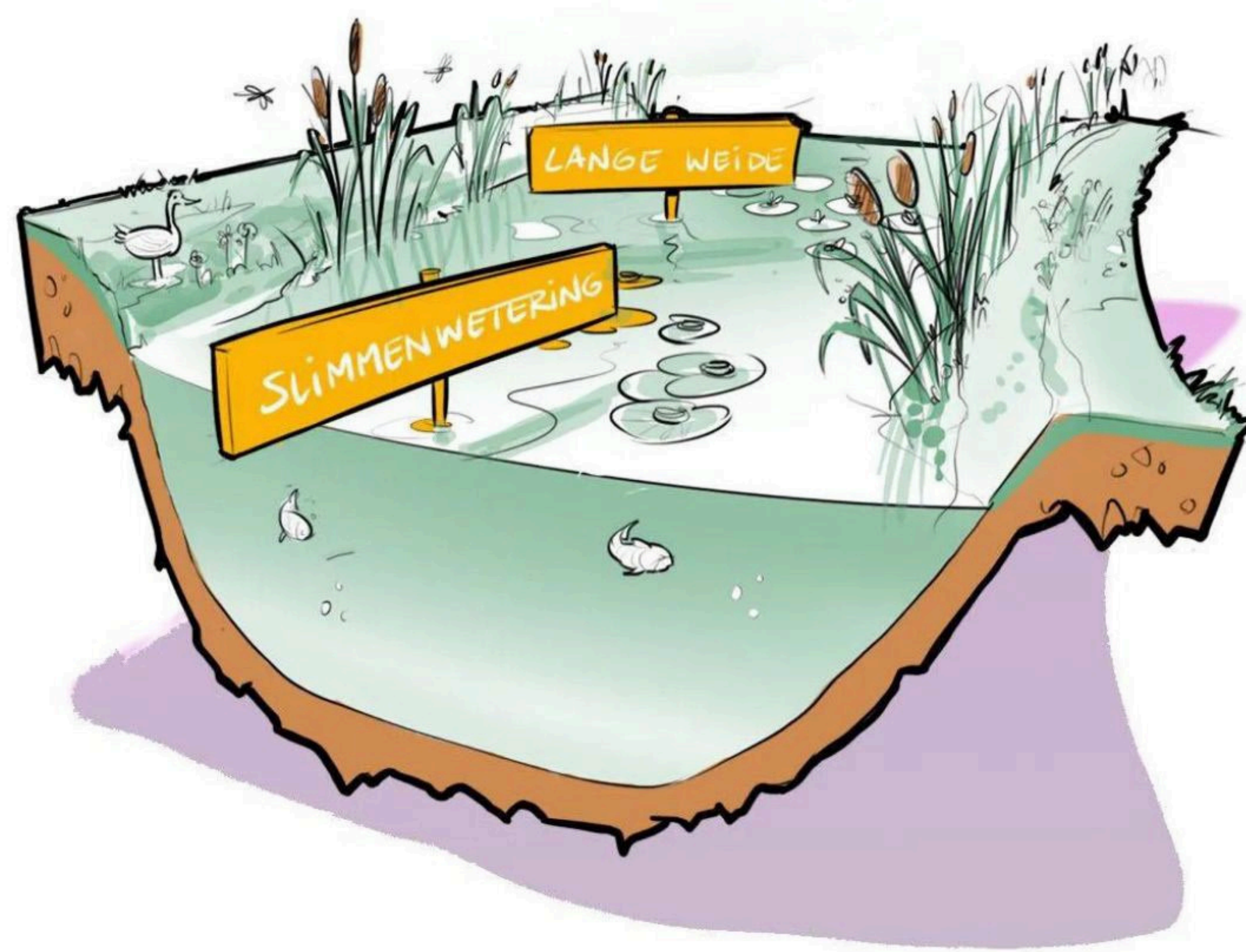
In 2019 kregen we zeven aanvragen. Zes boeren wilden een waterinfiltratiesysteem aanleggen op 33 hectare grond. Eén agrariër koos ervoor om op twee percelen lisdodden te gaan telen (totaal 3 hectare).

[Terug naar de visualisatie](#)

13. Veenweidesloot van de Toekomst

De veenweidesloot van de toekomst

De veenweidesloten zijn beeldbepalend in het veenweidelandschap en essentieel voor het watersysteem. Een gezonde veenweidesloot kent weinig afkalving (en baggeraanwas), biedt veel bergingscapaciteit, en heeft een goede water- en ecologische kwaliteit. Het slotenpatroon heeft ook een cultuurhistorische waarde. Deze verschillende aspecten wil het waterschap integraal benaderen en waar mogelijk verbeteren. Tegelijk willen we ook de kosten voor beheer en onderhoud beperkt houden. Op dit moment zijn er twee projecten:

Toekomstbestendige levendige Slimmenwetering

De Slimmenwetering is nu vaak te diep, de slootkanten te steil en de stroomsnelheid is te hoog. Hierdoor kalven de oevers af en is er geen spontane groei van waterplanten.

Agrarisch collectief Rijn Vecht en Venen wil samen met de boeren 2500 meter natuurvriendelijk vooroevers aanleggen binnen het profiel van deze boezem. Het mes snijdt aan drie kanten: we voorkomen afkalving door meer plantengroei, we stimuleren de biodiversiteit en we verbeteren de waterkwaliteit.

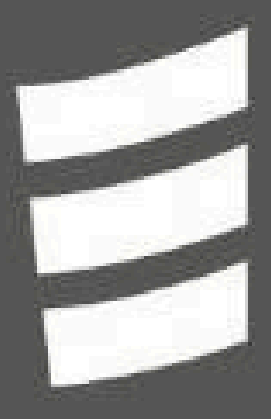
Een levendige Wetering in Lange Weide

Een levendige wetering, vol met planten en bloemen, dat is wat de boeren in Lange Weide graag willen. De vele boerensloten in de polder zijn al bloemrijk maar in de Wetering is dat veel minder.

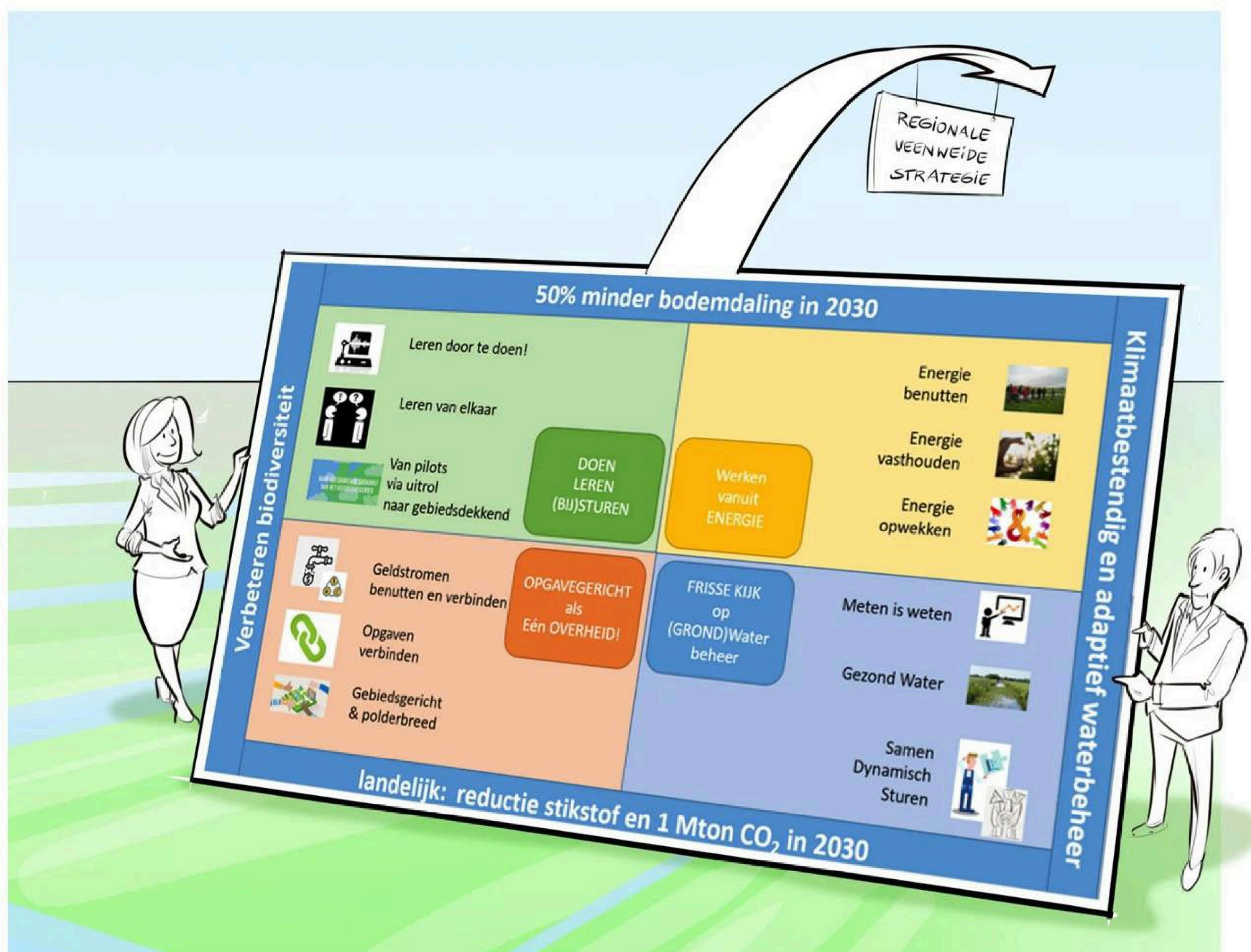
Maar kan dat ook? De wetering is namelijk ook belangrijk voor waterafvoer naar het gemaal. Het waterschap heeft berekend dat er voldoende ruimte is voor plantengroei binnen het profiel.

In de zomer van 2020 hebben de boeren vooroevers aangelegd met hulp van POP3 subsidie. De vooroever is ongeveer 2 meter breed en alle aangrenzende eigenaren doen mee. Zo ontstaat er een aaneengesloten lint dwars door de polder. De biodiversiteit wordt vergroot en de afkalving stopt. Dit sluit goed aan op de polder brede aanleg van waterinfiltratiesystemen. Alles met hetzelfde doel: een toekomstbestendige polder.

[Terug naar de visualisatie](#)

14. Hoe nu verder..?

Strategie Bodemdaling Veenweide 2020-2030

Er is een groot aantal opgaven dat zich centreert in het veenweidegebied. Dit vraagt om een integrale aanpak. Het waterschap wil met een gebiedsgerichte aanpak en via de koppeling van de verschillende opgaven (o.a. CO₂, stikstof) werken aan de doelstelling om bodemdaling te remmen. In de voorjaarsnota 2020 van ons waterschap zijn 4 pijlers gepresenteerd waarlangs het waterschap wil werken om invulling te geven aan onze ambitie "50% minder bodemdaling in 2030". De strategie wordt verder uitgewerkt en tegelijkertijd werken we verder aan diverse pilots en projecten die nu lopen.

Werken vanuit 4 pijlers

"Werken vanuit ENERGIE" en "LEREN, DOEN en (bij)STUREN" blijft de basis. Keuzes met betrekking tot de rol en positie van ons waterschap binnen de pijlers "OPGAVEGERICHT als één OVERHEID" en "FRISSE KIJK op (GROND)WATERbeheer" worden eind 2020 of begin 2021 gemaakt. Mogelijke financiële gevolgen van de nieuwe strategie worden bij de Voorjaarsnota 2021 ingebracht.

Werken vanuit ENERGIE:

Verandering moet van onderaf komen, van de ondernemers en de bewoners van de veenweiden. Het waterschap geeft de ondernemers en bewoners ruimte om zelf de opgaven in te vullen en met een plan te komen voor hun eigen gebied. Uitgangspunt is wel dat de (overheids-)doelen per deelgebied helder zijn. We zien de ENERGIE en betrokkenheid van het gebied als basis voor het behoud van de veenweiden. Dat deze aanpak werkt blijkt wel uit de lopende pilotprojecten.

DOEN LEREN en (bij)STUREN:

We handelen vanuit onze kracht door 'al doende te leren' in pilots (met monitoringprogramma's) en projecten die bodemdaling remmen. In deze pilots wordt onze unieke aanpak 'DOEN, LEREN en (bij)STUREN' zichtbaar. We staan dichtbij het gebied en naast de boeren /ondernemers en andere grondeigenaren. Deze aanpak past goed bij het waterschap en die willen we doorzetten en uitbreiden in de periode 2020-2030.

OPGAVEGERICHT als Eén OVERHEID!

De ambitie van 50% reductie in 2030 kan en wil het waterschap niet alleen waarmaken. Met alleen technische maatregelen halen we de ambitie voor reductie van bodemdaling niet; transities in het landelijk gebied zijn nodig. Ons waterschap wil samen met de provincies Utrecht en Zuid-Holland, gemeenten en andere veen-waterschappen werken aan een gezamenlijke 'Regionale Veenweide Strategie'.

FRISSE KIJK op (GROND)WATER beheer

Water, bodem en landgebruik zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Alle type bodemdaling remmende maatregelen vragen extra zoet water. We zetten steeds meer in op dynamische vormen van waterbeheer om adaptief in te spelen op maatschappelijke opgaven (zoals klimaat, bodemdaling, biodiversiteit) om zo een gevarieerd en toekomstbestendig veenlandschap te ondersteunen.

Colofon

Dit is een uitgave van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Het is een eerste digitale verantwoording van programma Bodemdaling Veenweide. De verantwoording betreft de periode 2017-2019.

Eindredactie

Marjan Holtman, programmamanager
Arjanne Mulder, programmasecretaris

Visualisaties

JAM VISUALTHINKING

November 2020